

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.

Pe jumătate an 14.— „

Pe 3 luni . . . 7.— „

Pe o lună . . . 2.40 „

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40.— franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA

și

ADMINISTRAȚIA

Strada Zrinyi N-rul 1/a

INSERȚIUNILE

se primesc la admini-
strație.Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.Manuscrise nu se in-
napolază.

ROMÂNUL

Stat unitar și național.

(J.) O lumină în atmosfera tenebroasă a concepțiilor și noțiunilor cabalistice ale politicii ungurești.

De acum știm ce însemnează „unitatea statului” și „caracterul național al statului”, aceste două balonașe cu cari fac minunate producții jonglerii roș-alb-verde.

Ne-o spune un cap luminat al partidului dela putere, din care a născut, ca figura mitologică, rezoluțiunea camerei privitoare la încercările de împăcare ale contelui Tisza. Și iată cum definiază în B. H. d. Dr. Jakabffy Elemér aceste două mistice noțiuni.

„Ca să fie statul unitar, nu se recere unitatea psihei obștești, a însușirilor caracteristice etnice, ci acea, ca instituțiile statului și în elementele sale, sistemul de drept al statului să reoglindească singur concepția caracteristică a psihei națiunii alcătuitoare de stat și să fie creațiunea aceleia... Așadară atunci când parlamentul prin rezoluțiunea sa intonează alipirea sa la unitatea statului, doarește să exprime, că în instituțiile și sistemul de drept al statului ungar și pe viitor nu e permis să se valideze decât un singur spirit, adevăratul spirit unguresc.”

Acesta e statul unitar; iar statul național: „Accentuarea ființei naționale a statului intenționează o dublă caracterizare a statului nostru. Deoparte vrea să declare, că statul nostru nu e intermeiat numai pe puterea militară, armată, pe puterea patrimonială a casei domnitoare, pe o putere patriarhală, sau pe un titlu de drept teocratic sau hierocratic și nu s'a format și nu există răzimat de ace-

ste — ci a fost creat, a fost susținut și este susținut de puterea străbună ce sălășluiește în neamul unguresc. De altă parte vrea să declare, că statul nostru e un stat, care atunci, când muncește pentru realizarea țintelor comune omenesti în solidaritate cu celelalte națiuni, nu numai e în stare să-și susțină individualitatea sa națională caracteristică, concepția sa despre drept, morală, libertate și despre celelalte instituții sociale, formate în cursul unei mii de ani — dar e în stare a le valida în mod irezistibil atât înafară față de alte state, cât și înăuntrul față de cetățenii proprii, spre binele omenimei.”

Sunt medici, profesori, cari ajung într'un fel de extaz, când li-e dat să secționeze și să demonstreze vre-o formațiune monstruoasă a vreunui organ omenesc. O scânteie de plăcere de felul acesta simți și când ai vrajia, la noi nu prea rară, să vezi și să te ocupi, barem în treacăt de așa creațiuni monstruoase ale spiritului omenesc cum sunt definițiile de mai sus.

Să le secționăm puțin, fără a le combate. Ar fi lucru de prisos.

Așadară condiția statului unitar, caracteristica statului unitar nu este omogenitatea elementelor ce formează statul, nu este omogenitatea acelei lumi de sentimente, de aspirații, de tendințe, cari formează sufletul colectiv al unei societăți. Nu acel stat este unitar, al cărui cetățeni formează un întreg, o persoană morală în urma mulțimei de trăsături sufletești comune, în urma legăturii de fier a trecutului comun, din care izvoarește toată viața și direcția vieții zilei de azi și în urma căii comune pe care vrea să înainteze

spre binele omenimei. Nu, căci alta este caracteristica statului: „aceia, ca instituțiile statului și, în elementele sale sistemul de drept al statului să reoglindească singur concepția caracteristică a psihei națiunii alcătuitoare de stat și să fie creațiunea aceleia.”

Adecă mai întâi se cere ca statul, care are pretenții să fie unitar să fie compus din mai multe națiuni. Una „alcătuitoare de stat” și cealaltă sau celelalte... cari nu alcătuiesc statul, adecă cari sunt un fel de negel pe cea „alcătuitoare”. Fiindcă altfel nu este între cari popoare să se dea luptă, din cari „alcătuitoarea” să iasă învingătoare punând pe stat pecetea unității prin instituțiile cari reoglinesc singur concepția ei.

Apoi se cere ca națiunea „alcătuitoare de stat” să sugrume sufletul celorlalte neamuri, celorlalte națiuni cari sunt cuprinse în ochiul aceluiaș stat. Ca să fie un stat unitar se recere, ca o națiune, cu mijloacele ce-i stau la îndemână să sugrume manifestările sufletului popoarelor „nealcătuitoare de stat”, să nu le iase să iasă la suprafața vieții de stat, să nu permită acestei psihe să influențeze asupra vieții statului, se recere să se înăbușească tendințele — ori cât de bune și sănătoase ar fi acelea — acelor masse de oameni, chiar de ar fi cu mult mai mari decât alcătuitoarea, cari în urma deosebirii lor etnice au o viață sufletească deosebită, poate mai luminoasă, mai aproape perfecțiunii, mai înaltă.

Așadară caracteristica statului unitar nu este unitatea sufletului obștesc, ci este sila, cu care un neam își validează în toate instituțiile statului în toată viața de stat concepțiile sale, sufletul său, deosebite de concep-

Din literatura italiană.

Luigi Capuana.

Enigmă.

— Se poate? — întrebă Lelio Neri oprindu-se din vorbă.

— Totul se poate, — răspuse bătrânul profesor de filosofie — chiar și ceea ce este absurd, sau mai bine zis, ceea ce ni se pare absurd nouă, cari suntem așa de încrezuți de știința noastră.

— Așa trebuie să fie, zise Lelio, căci altfel, ceea ce voiesc să vă povestesc, s'ar putea crede născocirea unei minți bolnave.

Cum vă spusese, băgasem de seamă că vecina mea se arăta mai des la fereastră. Inșă, față de mine, era aceeaș. Tot așa, se apropia de geam, ridica perdeaua, se uita ne stradă; câte odată chema pe mama ei și-i arăta ceva, jos pe trotuar, dar dacă eu căutam să mă uit și eu, sau să râd când râdea și ea, în fine să încerc o apropiere între noi, o făceam înzadar.

Vecina aceea a mea, o oacheșe cu ochii negri, cu un păr bogat, cu buze roșii, mă ambiționate, mai cu seamă că mi se părea că face toate astea ca să mă sgândăre.

În curând însă m'am convins că nu era nici sgândăreală, nici cochetărie, ci mă trata cu cea mai absolută și senină indiferență.

Intr'adevăr, cum ferestrele noastre erau una lângă alta și despărțite numai prin zidul

care despărțea apartamentele noastre, dânsa se uitase de câteva ori la mine, dar în ochii săi cei negri niciodată nu văzusem nici o umbră de supărare, care să-mi arate că insistențele mele ar supăra-o, sau că ar vrea să-și deeseama de ce o privesc. Nu, indiferență absolută.

Intr'o zi, după ce trecuseră mai multe săptămâni de când se arăta mai des la fereastră, o văzui apărând la geamul deschis, înspre partea de lângă fereastra mea, și cum a stat mai mult ca alte dăți, am socotit aceasta ca un semn bun. Îndată ce dânsa a întors capul spre mine, înclinai capul salutând-o și-i zisei:

— Mulțumesc! Mulțumesc!

Câteva clipe, vecina mai stătu în fereastră; pe urmă se retrase fără să se uite la mine și fără să-mi arate că pricepuse salutul și mulțumirea ce-i spusese.

Nu prea mi-a părut bine, dar nici nu am pierdut curajul.

În aceeaș seară, pe la unsprezece, stam la masa mea de lucru. Nici nu citeam, nici nu scriam. Fumam cu capul în mâni, și mă gândeam că gluma începuse să se facă serioasă. Din simplul curios, mă amoresasem d'a binele, și constatarea aceasta nu mă bucura.

Deodată tresării: în peretele din spatele meu auzii trei lovituri, cari mi s'au părut date cu multă băgare de seamă. Sării de pe scaun. Peretele acela, despărțea apartamentele noastre, și tocmai în dimineața aceea, frumoasa mea stătuse mai mult în fereastră.

Trăsei cu urechea. Auzii iar trei lovituri, ca cele dintâi, și erau așa de înăbușite, încât mi se părură iarăș date cu multă băgare de seamă, ca să nu atragă atenția altcuiva. Bătui și eu de trei ori, și lipii urechia de zid. Mi s'a părut că aud un glas slab, ca un murmur, dincolo de zid, exact în locul unde lipisem urechia.

— Nu înțeleg, vă rog să vorbiți mai tare!

— zisei eu punându-mi mâinile pâlnie la gură.

Am auzit iar trei lovituri.

— Mai tare vă rog! — zisei iar.

Deodată, ca și cum peretele s'ar fi subțiat prin minune, auzii un glas ușor și rar, dar limpede.

— Astă seară, nu se mai poate. Mâne la aceeaș oră.

— Mulțumesc! Noapte bună!

Nu mi-a mai răspuns. Am bătut de trei ori, nimic.

Toată noaptea, gândurile mele s'au depănat, căutând să-mi dau seama pentru ce mi-a răspuns astfel și făcând mii și mii de castele în aer.

Iar a doua zi, cât mi s'a părut de șireată fata, când am zărit-o în fereastră, senină și indiferentă ca în celelalte zile. Am vrut să-i arăt că și eu sunt șiret: nu i-am făcut nici un semn, și mi-am văzut liniștit de țigara mea, ținând o carte în mână, dar neputând să citesc nici un rând, de veselia pe care o simțeam în mine.

De nerăbdare, mi se părea că soarele nu mai apune, și seara nu mai o să vie. Pe la orela unsprezece, nu mai puteam să stau locu-

șile și sufletul celorlalte popoare cu cari împreună formează statul. Și trăgând în consecințele deși mai depărtate, dar logice, ale definiției, statul unitar înseamnă escluderea din instituțiile statului a progresului spiritului omenesc, care nu rămâne împietrit ci își schimbă caracterul după cum înaintea omenirea. Înseamnă că statul ar înceta de a mai fi unitar, dacă vântul dinspre țările mai înaintate ar aduce idei înaintate, cari nu congruează cu spiritul națiunii „alcătuitoare de stat” împietrit în concepțiile vremilor apuse, și ideile aceste ar prinde rădăcini, ar rezulta schimbarea instituțiilor.

Unitatea statului în urmărire nu e o stare, nu e un fapt după cum e de pildă neatârarea sau forma de stat monarhică a unei țări anumite ci e o tendință. O tendință de monopolizare a vieții de stat pe seama unui popor, o tendință de escludere din această viață a tuturor celorlalte popoare din stat și în urmă de a opri la bariera țării orice rezultat al înaintării omenesci pornit din sufletul și cultura altui neam.

O tu țară fericită a coroanei sfântului Ștefan, tu ești fericită, că ești unitară! Și ești singură unitară din câte țări sunt presărate pe pământul bătrânei Europe, și mult ar trebui să căutăm prin cele cinci continente să-ți găsim părechea!

Franța, Anglia, Italia, România Suedia și celelalte state, bietele, nu sunt unitare, fiindcă în sinul lor nu se strivesc mai multe popoare, în ele nu este o națiune alcătuitoare de stat care subjugă celelalte națiuni și-și pune pecetea individualității sale pe toate instituțiile statului; în ele instituțiile statului sunt rezultatul înaintării spiritului omenesc....

De acum nu mai tăgăduim unitatea statului ungar. Doar vedem înaintea ochilor, că în statul acesta nu se poate valida decât spiritul înalt și nobil a națiunii maghiare alcătuitoare de stat. Vedem, că națiunile nealcătuitoare de stat tânjesc, nu trăesc, cultura lor, tendințele, aspirațiile lor sunt înăbușite, nu-și pot găsi expresie în viața statului ungar. Doar vedem că acest stat s'a împietrit în spiritul caracteristic al națiunii maghiare alcătuitoare de stat și s'a împietrit așa, încât ori

cât suflă din toate părțile duhul vremilor nouă, pe el nu-l alterează, pe el nu-l schimbă...

Și ce înseamnă ființa națională a statului ungar?

Ne-o spune atât de frumos și cuminte acelaș glas chemat.

Deoparte înseamnă că statul unguresc nu e întemeiat numai pe puterea militară, armată, pe puterea patrimonială a casei domnitoare etc. etc. — ci a fost creat, a fost susținut și e susținut de puterea străbună ce sălășluște în neamul unguresc. De altă parte înseamnă că „statul nostru e un stat care... nu numai e în stare să-și susțină individualitatea sa națională caracteristică... dar e în stare a le valida în mod irezistibil atât în afară față de alte state, cât și în lăuntru față de cetățenii proprii — spre binele omenimei”.

Adecă, străbunii Ungurilor n'au năvălit ca o hordă sălbatecă și nu au întemeiat statul unguresc răzimați pe puterea arcului și iuțimea calului de stepă. Adecă Ungaria nu a fost susținută și nu e ținută azi de puterea armată fără de care s'ar nărui de pe o zi pe alta. În statul Ungariei nu s'a validat puterea „patrimonială” etc. a casei domnitoare, ci aceasta a fost susținută de bună voie de fidela națiune ungurescă, care nici când n'a voit să scape de sub „jugul habsburgic”.... Toate aceste le dovedește doar și istoria...” Ci este o putere străbună ungurescă, care e întemeietoarea și susținătoarea statului ungar, și a cărei neîntreruptă existență și acțiune dă caracterul național al statului ungar. Este o putere — mare, dar nepricepută și necunoscută — care sălășluște în sufletul unguresc și care într'un chip miraculos, neștiut de nimenea, a întemeiat statul, l'a susținut și îl susține ferindu-l să ajungă dependent de voința și puterea casei domnitoare.... și în urmă statul ungar e național...

Și mai departe statul ungar nu e național fiindcă ar fi alcătuit din o singură națiune, ci e național fiindcă e în stare să-și susțină „individualitatea sa națională” — se per se — și are puterea să înăbușe toate tendințele spre bine, cari nu sunt isvorite din „concepția” sa despre drept, morală și libertate. E național în urma puterii sale: guvern, administra-

ție justiție, jandarmi, prin care poate opri celelalte neamuri în înaintarea lor. În urma puterii, safe, care îl face neatârător de mers omenimei.

În concluzie statul Ungariei e unitar, fiindcă în el neamul unguresc ține subjugate națiunile nemaghiare și e național fiindcă are puterea să susție starea aceasta de subjugare și fiindcă în el se manifestă sfânta și neceputa putere străbună ungurescă. Spre binele omenimei...

O, țară a sfântului Ștefan, tu într'adevăr ești unitară și națională și noi, trădătorii de acum nu vom mai trage la îndoială unitatea ta și ființa ta națională. Doar de acum ne-a lămurit parlamentul tău...

De acum ne vom mărgini să te facem mai puțin unitară și mai puțin națională. Toată puterea străbună ce zace în fiii lui păd, și care e atât de „irezistibilă...”

Adunarea comitatului Alba-inferioară

— Raport special. —

Luni în 30 Martie și-a ținut comitatul ba-inferioară adunarea de primăvară în A Adunarea de astă dată a fost bine cercetată încât sala cea mare a comitatului era a plină. Dintre Români au luat parte: Dr. dor Marcu Blaj, Dr. Iuliu Maniu Blaj, Dr. Alexandru Nicolescu Blaj, Teculescu Alba Iulia, Dr. Velican Alba-Iulia, Dr. Ioan Popba-Iulia, Dr. Marciac Alba-Iulia, Ștefan Șianu Blaj, Montani Zlatna, Aurel Cirleba-Iulia, Totoian Kișfalău, I. Negruțiu Blaj, Dr. Macavei Blaj, Dr. Oct. Prie I Amos Frâncu Benic, Dr. Ioan Rațiu Blaj, Sâmpălcan Blaj, G. Pop Mihail, Pataki Ialț, Aur. C. Domșa Blaj, Petru Circu I Andrei Hagea etc.

Prezidentul d. comite sup. Szász József, chide adunarea la 10 ore a. m. și prezintă teva acte mărunte, ca îndată să pună în cuțite cunoscutele hotărâri ale comitatului

lui, și mă lipsesem de zid, așteptând să aud loviturile.

Ca și în seara trecută, auzii trei lovituri, dar de data asta, nu știu pentruce, simții un fior în suflet.

Am răspuns la chemarea ei, și am lipit urechia de zid. Auzii respicat:

— D-ta nu mă poți vedea, eu însă te văd.

Cum așa?

— Asta este secretul meu.

— Serios? Ce fac acuma?

— Ai luat călimara.

Am rămas uimit!

— Dar acum?

— Te-ai așezat pe fotoliu.

— Ce fel de ochi ai? Cum poți să vezi prin zid?

— Ce-ți pasă! Destul că văd.

— Mă faci să-mi fie frică.

— Știu!

Așa și era: Simțeam că-mi este frică, de puterea ei ciudată. O întrebai iar:

— Intotdeauna mă vezi?

— Noaptea.

— Pentru ce în timpul zilei ești cu mine așa de schimbată?

— Pentru ce?

— Da, răspunde-mi: pentru ce?

Nu mi-a răspuns. Am așteptat mai bine de o oră în zadar. M-am gândit că cineva trebuie să fi intrat în camera ei și n'a mai putut să-mi vorbească.

La urma urmei, ce-mi păsa mie că în timpul zilei era așa de indiferentă cu mine? Misterul cu care se învăluia dragostea noastră, mă atrăgea și mai mult. De ou ziua, mă gândeam ce s'o întreb seara. Nu mă îndoiam de loc, că seara o să vie să vorbească cu mine, dar mă cam îndoiam de puterea ei de a vedea prin zid, și-mi ziceam că numai întâmplarea a făcut ca răspunsurile ei să fie nemerite.

În seara următoare, la unsprezece, am început iar vorba. De data asta, glasul său era mai tare, dar tot cam tăgănat, ca și cum ar fi pătruns cu greu grosimea zidului.

Răspunde-mi la întrebarea de ieri: pentru ce?

— Nu se poate, și chiar dacă ți-aș răspunde, aș suferi prea mult. Nu mă mai întreba, te rog.

— D-ta, care poți să vezi prin ziduri, poți să cetesti și în inima mea?

— Din nenorocire da.

— Cum? Ți pare rău că te iubesc?

— Nu mă iubești pe mine, iubești pe alta.

— Eu? Te înșeli. Te rog ceteste mai bine în inima mea.

— Cetesc foarte bine: d-ta iubești pe alta.

— Glumești, nu este așa? Pe d-ta te iubesc, și numai pe d-ta, și aceasta de mai multă vreme. Până acum, d-ta te-ai prefăcut că nu bagi de seamă. Ah, dacă ai ști ce fericit mă simt la gândul că m-ai înțeles!

— Taci, te rog, că-mi îndurerezi sufletul.

— Ce aș putea să fac ca să-ți dau do sincerității mele?

— Nimic.

— În clipa aceea, mi s'a părut că aud suspine. — Ce să fac? Spune-mi d-ta și te rog să plângi.

Suspinele slăbeau din ce în ce. Mi-am zis s'a depărtat de zid. Pe urmă n'am mai auzit nimic, și nici nu mi-a mai răspuns nimic. Mă team foarte turburat. Și a doua zi dimineață văzând-o în fereastră, indiferentă și senină, cepei să bănuiesc că voise să-și bată joc de mine. Dar pentru ce să-și bată joc? Nu puteam să dau seama.

Timp de o săptămână, am așteptat în zid cele trei lovituri sau vre-un răspuns la loviturile ce le dam eu.

Mă hotărâsem să clarific acest mister.

În fiecare seară băteam în zid, dar în zid eram gata să las lucrurile baltă, când seară, auzii cu bucurie bătând în perete.

— Ah! bine ai venit. Mi-era frică că să-mi mai vorbești niciodată.

Dânsa îmi răspunde:

— Azi vorbim pentru cea din urmă oră.

— Cine ne va opri?

— Soarta mea.

— Va să zică, nu mă iubești?

— Te iubesc mult, dar... este în van. Chiar, te gândeam să ceri mâna celeilalte.

— Pe a d-tale.

șile și sufletul celorlalte popoare cu cari împreună formează statul. Și trăgând în consecințele deși mai depărtate, dar logice, ale definiției, statul unitar înseamnă escluderea din instituțiile statului a progresului spiritului omenesc, care nu rămâne împietrit ci își schimbă caracterul după cum înaintea omeniei. Înseamnă că statul ar înceta de a mai fi unitar, dacă vântul dinspre țările mai înaintate ar aduce idei înaintate, cari nu congruează cu spiritul națiunii „alcătuitoare de stat” împietrit în concepțiile vremilor apuse, și ideile aceste ar prinde rădăcini, ar rezulta schimbarea instituțiilor.

Unitatea statului în urmare nu e o stare, nu e un fapt după cum e de pildă neatârarea sau forma de stat monarhică a unei țări anumite ci e o tendință. O tendință de monopolizare a vieții de stat pe seama unui popor, o tendință de escludere din această viață a tuturor celorlalte popoare din stat și în urmă de a opri la bariera țării orice rezultat al înaintării omeniei pornit din sufletul și cultura altui neam.

O tu țară fericită a coroanei sfântului Ștefan, tu ești fericită, că ești unitară! Și ești singură unitară din câte țări sunt presărate pe pământul bătrânei Europe, și mult ar trebui să căutăm prin cele cinci continente să-ți găsim părechea!

Franța, Anglia, Italia, România Suedia și celelalte state, biete, nu sunt unitare, fiindcă în sinul lor nu se strivesc mai multe popoare, în ele nu este o națiune alcătuitoare de stat care subjugă celelalte națiuni și-și pune pecetea individualității sale pe toate instituțiile statului; în ele instituțiile statului sunt rezultatul înaintării spiritului omenesc....

De acum nu mai tăgăduim unitatea statului ungar. Doar vedem înaintea ochilor, că în statul acesta nu se poate valida decât spiritul înalt și nobil a națiunii maghiare alcătuitoare de stat. Vedem, că națiunile nealcătuitoare de stat tânjesc, nu trăesc, cultura lor, tendințele, aspirațiile lor sunt înăbușite, nu-și pot găsi expresie în viața statului ungar. Doar vedem că acest stat s'a împietrit în spiritul caracteristic al națiunii maghiare alcătuitoare de stat și s'a împietrit așa, încât ori

cât suflă din toate părțile duhul vremilor nouă, pe el nu-l alterează, pe el nu-l schimbă...

Și ce înseamnă ființa națională a statului ungar?

Ne-o spune atât de frumos și cuminte acelaș glas chemat.

Deoparte înseamnă că statul unguresc nu e întemeiat numai pe puterea militară, armată, pe puterea patrimonială a casei domnitoare etc. etc. — ci a fost creat, a fost susținut și e susținut de puterea străbună ce sălășluște în neamul unguresc. De altă parte înseamnă că „statul nostru e un stat care... nu numai e în stare să-și susțină individualitatea sa națională caracteristică... dar e în stare a le valida în mod irezistibil atât în afară față de alte state, cât și în lăuntru față de cetățenii proprii — spre binele omeniei”.

Adecă, străbunii Ungurilor n'au năvălit ca o hordă sălbatecă și nu au întemeiat statul unguresc răzimați pe puterea arcului și iuțimea calului de stepă. Adecă Ungaria nu a fost susținută și nu e ținută azi de puterea armată fără de care s'ar nărui de pe o zi pe alta. În statul Ungariei nu s'a validat puterea „patrimonială” etc. a casei domnitoare, ci aceasta a fost susținută de bună voie de fidela națiune ungurescă, care nici când n'a voit să scape de sub „jugul habsburgic”.... Toate aceste le dovedește doar și istoria...” Ci este o putere străbună ungurescă, care e întemeietoarea și susținătoarea statului ungar, și a cărei neîntreruptă existență și acțiune dă caracterul național al statului ungar. Este o putere — mare, dar nepricepută și necunoscută — care sălășluște în sufletul unguresc și care într'un chip miraculos, neștiut de nimenea, a întemeiat statul, l'a susținut și îl susține ferindu-l să ajungă dependent de voința și puterea casei domnitoare... și în urmare statul ungar e național...

Și mai departe statul ungar nu e național fiindcă ar fi alcătuit din o singură națiune, ci e național fiindcă e în stare să-și susțină „individualitatea sa națională” — se per se — și are puterea să înăbușe toate tendințele spre bine, cari nu sunt isvorite din „concepția” sa despre drept, morală și libertate. E național în urma puterii sale: guvern, administra-

ție, justiție, jandarmi, prin care poate opri celelalte neamuri în înaintarea lor. În urma puterii, sale, care îl face neatârător de mersul omeniei.

În concluzie statul Ungariei e unitar, fiindcă în el neamul unguresc ține subjugate națiunile nemaghiare și e național fiindcă are puterea să susție starea aceasta de subjugare... și fiindcă în el se manifestă sfânta și nepriceputa putere străbună ungurescă. Spre binele omeniei...

O, țară a sfântului Ștefan, tu într'adevăr ești unitară și națională și noi, trădătorii tăi, de acum nu vom mai trage la îndoială unitatea ta și ființa ta națională. Doar de acum ne-a lămurit parlamentul tău...

De acum ne vom mărgini să te facem mai puțin unitară și mai puțin națională. Cu toată puterea străbună ce zace în fiii lui Arpád, și care e atât de „irezistibilă...”

Adunarea comitatului Alba-inferioară

— Raport special. —

Luni în 30 Martie și-a ținut comitatul Alba-inferioară adunarea de primăvară în Aiud. Adunarea de astă dată a fost bine cercetată, încât sala cea mare a comitatului era arhiplină. Dintre Români au luat parte: Dr. Isidor Marcu Blaj, Dr. Iuliu Maniu Blaj, Dr. Alexandru Nicolescu Blaj, Teculescu Alba-Iulia, Dr. Velican Alba-Iulia, Dr. Ioan Pop Alba-Iulia, Dr. Marciac Alba-Iulia, Ștefan Roșianu Blaj, Montani Zlatna, Aurel Cirle Alba-Iulia, Totoian Kișfalău, I. Negruțiu ju Blaj, Dr. Macavei Blaj, Dr. Oct. Prie Blaj, Amos Frâncu Benic, Dr. Ioan Rațiu Blaj, Dr. Sâmpălean Blaj, G. Pop Mihail, Pataki Mihail, Aur. C. Domșa Blaj, Petru Circu Ighid, Andrei Hagea etc.

Prezidentul d. comite sup. Szász József, deschide adunarea la 10 ore a. m. și prezintă câteva acte mărunte, ca îndată să pună în discuțite cunoscutele hotărâri ale comitatului Pe-

lui, și mă lipisem de zid, așteptând să aud loviturile.

Ca și în seara trecută, auzii trei lovituri, dar de data asta, nu știu pentruce, simții un fior în suflet.

Am răspuns la chemarea ei, și am lipit urechia de zid. Auzii respicat:

— Dta nu mă poți vedea, eu însă te văd.

Cum așa?

— Asta este secretul meu.

— Serios? Ce fac acum?

— Ai luat călimara.

Am rămas uimit!

— Dar acum?

— Te-ai așezat pe fotoliu.

— Ce fel de ochi ai? Cum poți să vezi prin zid?

— Ce-ți pasă! Destul că văd.

— Mă faci să-mi fie frică.

— Știu!

Așa și era: Simțeam că-mi este frică, de puterea ei ciudată. O întrebai iar:

— Intotdeauna mă vezi?

— Noaptea.

— Pentru ce în timpul zilei ești cu mine așa de schimbată?

— Pentru ce?

— Da, răspunde-mi: pentru ce?

Nu mi-a răspuns. Am așteptat mai bine de o oră în zadar. M-am gândit că cineva trebuie să fi intrat în camera ei și n'a mai putut să-mi vorbească.

La urma urmei, ce-mi păsa mie că în timpul zilei era așa de indiferentă cu mine? Misterul cu care se învăluia dragostea noastră, mă atrăgea și mai mult. De cu ziua, mă gândeam ce s'o întreb seara. Nu mă îndoiam de loc, că seara o să vie să vorbească cu mine, dar mă cam îndoiam de puterea ei de a vedea prin zid, și-mi ziceam că numai întâmplarea a făcut ca răspunsurile ei să fie nemerite.

În seara următoare, la unsprezece, am început iar vorba. De data asta, glasul său era mai tare, dar tot cam târăganat, ca și cum ar fi pătruns cu greu grosimea zidului.

Răspunde-mi la întrebarea de ieri: pentru ce?

— Nu se poate, și chiar dacă ți-aș răspunde, aș suferi prea mult. Nu mă mai întreba, te rog.

— D-ta, care poți să vezi prin ziduri, poți să cetești și în inima mea?

— Din nenorocire da.

— Cum? Ți pare rău că te iubesc?

— Nu mă iubești pe mine, iubești pe alta.

— Eu? Te înșeli. Te rog cetește mai bine în inima mea.

— Ceteșc foarte bine: d-ta iubești pe alta.

— Glumești, nu este așa? Pe d-ta te iubesc, și numai pe d-ta, și aceasta de mai multă vreme. Până acum, d-ta te-ai prefăcut că nu bagi de seamă. Ah, dacă ai ști ce fericit mă simt la gândul că m-ai înțeles!

— Taci, te rog, că-mi îndurerez sufletul.

— Ce aș putea să fac ca să-ți dau dovadă sincerității mele?

— Nimic.

— În clipa aceea, mi s'a părut că aud suspinându-mă.

— Ce să fac? Spune-mi d-ta și te rog să-mi plângi.

Suspinele slăbeau din ce în ce. Mi-am zis că s'a depărtat de zid. Pe urmă n'am mai auzit nimic, și nici nu mi-a mai răspuns nimic. Mă simțeam foarte turburat. Și a doua zi dimineață, văzând-o în fereastră, indiferentă și senină, începui să bănuiesc că voise să-și bată joc de mine. Dar pentru ce să-și bată joc? Nu puteam să-i dau seama.

Timp de o săptămână, am așteptat în zadar cele trei lovituri sau vre-un răspuns la loviturile ce le dam eu.

Mă hotărâsem să clarific acest mister.

În fiecare seară băteam în zid, dar în zadar. Eram gata să las lucrurile baltă, când într-o seară, auzii cu bucurie bătând în perete.

— Ah! bine ai venit. Mi-era frică că să-mi mai vorbești niciodată.

Dânsa îmi răspunse:

— Azi vorbim pentru cea din urmă oară.

— Cine ne va opri?

— Soarta mea.

— Va să zică, nu mă iubești?

— Te iubesc mult, dar... este în van. Astăzi chiar, te gândeam să ceri mâna celeilalte.

— Pe a d-tale.

sta și societății culturale Emke în chestia tratativelor contelui Tisza cu Români.

Indată ia cuvântul părintele canonic dela Blaj d. Dr. Isidor Marcu, care a spus următoarele:

„Chestiunea română nu e nouă. Ea s'a născut deodată cu deșteptarea conștiinței naționale la poporul român din regatul Ungariei.

Trecând peste luptele politice mai vechi, accentuiază, că Români au ținut la autonomia Transilvaniei, că prin aceasta își vedeau asigurată libera lor dezvoltare națională și împinși de un instinct de conservare. Ei au văzut că prin uniune în parlamentul din Budapesta vor forma ca număr o minoritate de tot neînsemnată. Bărbați luminați și patrioți adevărați ca Deák Ferencz, br. Eötvös József și alții au recunoscut, că naționalitățile nemaghiare să fie mulțumite, și după putință au cercat îndestulirea lor. Acestei încercări este a se ascrie așa numita lege de naționalități Art. de lege XLIV — 1868. Durere însă, că nici minimul îndreptățirilor acordate pentru naționalități prin legea aceasta nu s'a executat. Pseudo-politicii și această lege, menită a mulțumi pe nemaghiari, au interpretat-o în defavorul lor.

Din 1868 încoace s'au adus legi și s'au dat ordine miniștrilor diametral opuse spiritului legii de naționalități, cari legi în loc de a promova și împiedecă naționalitățile nemaghiare în dezvoltarea lor culturală, economică și socială și în validarea lor politică. E de ajuns a reflecta la legile de instrucție, cari în loc de a înființa institute culturale pentru naționalități, precum prescrie art. de lege XLIV—1868, îngreunează și fac imposibilă și existența școlilor, pe cari le susțin naționalitățile din propriile puteri. Politica de colonizare, favorabilă numai Maghiarilor, a produs și produce cea mai adâncă amărăciune în sinul poporului românesc.

Unii au crezut, că pot rezolvi chestia de naționalități prin simpla ignorare, amăgindu-se, că în Ungaria nici nu sunt naționalități. Cu adevărat politică de strat. Alții au voit să rezolve chestiunea de naționalități prin forță și violență. Și-au uitat, că după legea firei procedura aceasta nu e potrivită spre a deslega chestiuni de drept și că acțiunea provoacă reacțiune. În loc de a rezolva această chestiune, prin procedura lor au mărit contrastele și nemulțumirile.

Trebuie să ne bucurăm, că Excelența Sa d. ministru prezident Ștefan Tisza pune pe altă bază rezolvarea chestiunii de naționalități și în special rezolvarea chestiunii române, care pe noi aci ne interesează mai de aproape. El recunoaște existența naționalităților, le recunoaște îndreptățirea de dezvoltare culturală, economică, socială și politică, precum și dreptul de a se valida în viața publică de stat. Ca bărbat luminat spre a rezolva chestiunea română, fiind Români după Maghiari

cel mai numeros și cel mai valoros popor în Ungaria, d. ministru a venit în atingere și a pertractat chestiunea cu factorii cei mai competenți, cu reprezentanții poporului român, cari sunt deputații naționaliști și membri comitetului național român.

Cu satisfacțiune și cu recunoștință am aflat din declarațiunea făcută de d. ministru în parlament, că pertractările s'au pus pe baze reale și s'au urmat cu sinceritate, bunăvoință și loialitate din ambele părți și cu aceea seriozitate, care o merită momentozitatea cauzei. Deși acel schimb de idei nu a condus la rezultatul dorit, totuși ele au stabilit forma pentru împăcarea maghiară-română, care o dorim cu toții.

Caută să constatăm însă că promisiunile făcute de d. ministru în parlament nu le aflăm satisfăcătoare.

După ce d. ministru a declarat, că nu poate executa legea de naționalități, nu poate schimba legea școlară, care împiedecă dezvoltarea culturală o Românilor, nu e aplicat a schimba politica de colonizare, iară legea electorală mai nouă astfel este întocmită, cât în virtutea ei influința Românilor în viața politică să se reducă; deși apreciem patriotica nzuință a Excelenței Sale de a împăca naționalitățile, nu vedem, că aceasta să se poată realiza rămânând numai pe lângă promisiunile și enunțările făcute de d. ministru în parlament.

Sperăm însă că d. ministru și factorii hotărâtori în viața de stat vor trage consecințele din principiul despre egala îndreptățire, precum și din faptul, că Ungaria o compun mai multe naționalități și că e o necesitate de stat ca aceste să trăiască, să se desvolte și conlucre în armonie și în urmare năzuința de împăcare totuși se va realiza în viitorul apropiat, ceea ce e dorința noastră a tuturor, am onoare a prezenta și recomanda spre primire proiectul nostru de rezoluțiune.

PROIECT DE REZOLUȚIUNE.

Congregațiunea comitatensă a comitatului Alba-inferioară a luat cu mulțumire act despre nzuința dlui prim-ministru contele Ștefan Tisza de a rezolvi chestia naționalităților, care este cea mai arzătoare problemă a țării noastre.

Își exprimă regretul, că încercarea făcută în această privință n'a reușit și totodată constată, că rezolvirea chestiei naționalităților în spiritul legii, a dreptului, a dreptății și a echității și posibilitatea dezvoltării economice, culturale și sociale a popoarelor nemaghiare precum și a validității lor politice în viața de stat formează un interes public de stat și aplicarea măsurilor potrivite în acest scop este o necesitate urgentă.

In numele kossuthiștilor ia cuvântul d. Asztalos Kálmán, care declară, că proiectele

înaintate sunt în contradicție cu sentimentul public maghiar și cu ideea statului unitar. Tisza a făcut o greșală ireparabilă, cât a stat cu partidul român de vorbă și a recunoscut jigniri deosebite românești, cari în realitate nu există. Aici fiecare cetățean are plângeri și sunt grave nemulțumiri pretutindenea, dar sunt ale tuturor. Prezintă un proiect de rezoluțiune deosebit, în numele cetățenilor independenți. Tot în direcția aceasta vorbește și Fogarassy Albert, după cari ia cuvântul d. Dr. Iuliu Maniu.

Discursul dlui Dr. Maniu.

D. Dr. Maniu începe românește. Cu aprobarea clubului comitatens discursul și-l continuă ungurește, ca să poată fi înțeles deplin din partea întregii congregații.

D. Maniu ține să reflecteze înainte de toate vorbitorilor din tabăra kossuthistă spunând între altele cam următoarele:

Fără să vreau să apăr pe contele Tisza împotriva învinuirii, ce i se aduce, că ar fi stat de vorbă, cu noi Români, constat, că înainte de el au cercat o înțelegere cu noi nu numai fostul premier contele Khuen Héderváry, mai înainte de el Wekerle șeful guvernului coaliționist, ci chiar și pe vremea pasivității noastre, a tractat cu membrii comitetului național român fostul ministru Hieronymi. Rezultatul acestor pertractări au fost dat numai în parte în publicitate din partea noastră pentru motive de tactică politică. Ceea ce îl deosebește pe Tisza de antecesorii săi este înprejurarea, că el a avut îndrăzneala să pună în discuție publică rezultatul acestor tratative dându-și seama de importanța uriașă a chestiunii de naționalități.

Dacă lui Tisza i se face deci cap de acuză pentru că a stat de vorbă cu noi spre a cunoaște gravaminele noastre speciale și a cercat să ne împace, acuza aceasta se poate face tuturor antecesorelor săi.

Domnii antevorbitori nu recunosc că noi Români avem gravamine deosebite în țara aceasta. Au accentuat că ei nu cunosc legi, cari să fie considerate în special pe Maghiari față de naționalități, nu cunosc ordinațiuni și dispoziții legale, cari să fi jignit într'un mod deosebit grupurile etnice nemaghiare existente pe teritoriul coroanei sfântului Ștefan. Dacă există gravamine, dacă cineva are să se plângă împotriva guvernului, sunt toți cetățenii fără deosebire de naționalitate.

Nu vreau să amintesc nenumăratele nedreptăți pe cari le suferim. Ar fi prea scurt timpul ce-mi stă la dispoziție spre a le indica. Amintesc numai, că suntem scoși din legislația țării, din administra-

Așa și era: mă hotărisem să-i cer mâna... Dar oare, pentru ce-mi vorbea mereu de *cealaltă*? Nu pricepeam. La o nouă întrebare a mea, îmi răspunse:

— Nu te iubește și nici n'o să te iubească vre-odată. Vei avea o mare desiluzie.

— Dar cine este aceea de care vorbești?

— Adio! N'o să mai vorbim nici odată!... Voi suferi în tăcere. Te iubesc!... Adio!... Adio!...

Mi-ar fi peste putință să spun cât de sfâșietor era accentul glasului ei înecat în plâns, cât de tremurătoare era vocea aceea pe care o auzeam depărtându-se, stingându-se!...

O senzație de necunoscut, de ceva misterios, mă ținuse lângă zid, cu sufletul pin de groază, cu sângele înghețat în vine.

Când am putut să mă mișc, să-mi dau seama de realitatea din jurul meu, și să-mi recapăt siguranța că n'am fost victima vre-unei halucinații în nopțile în cari auzisem vocea aceea prin zid, m'am simțit copleșit de spaimă. În timpul acesta, auzii din odaia vecină pe fratele gazdei mele tușind, și mă dusei la dânsul, care era bolnav de astmă. Am stat împreună toată noaptea. Atunci mi-a spus.

— Mai de mult, am stat eu în odaia în care stai acum d-ta, și uneori, când nu puteam să dorm noaptea, ca acum, eram așa de istovit, încât mi se părea că aud lovitură în zid, în tavan, în pardoseală. Loviturile acestea erau când mai tari, când mai slabe, și uneori, când mă fura

somnul erau așa de tari, încât mă deșteptau. Ca să pot să mă odihnesc a trebuit să schimb camera. Așa este, când mintea ți se zăpăcește de neodihnă: te face să auzi fel de fel de ciudățenii.

L-am întrebat cu teamă:

— Ai și văzut ceva?

— Nu, așa ceva nu mi s'a întâmplat încă. Se zice că în camera aceea a murit din pricina unei dragoste, o rudă a proprietarului casei și s'a făcut o legendă, care zice că din când în când, iata dă semne de viață... Eu știam lucrul acesta, și fără îndoială că fantazia mea ațâțată de boală, lucra... Fleacuri! Odată morți... suntem morți! Eu cred că totul se sfârșește cu următorul.

După două zile, am pretestat că mi-a venit un unchiu, și m'am mutat.

Printr-o întâmplare, pe care noi deseori o numim imaginație de romanțier, am avut ocazie să fac cunoștința cu domnișoara oacheșe.

A, da, zise dânsa, cunosc pe domnul din vedere: am fost vecini până mai acum câțiva timp.

— Cum de m'ați recunoscut? D-voastră nu v'ați uitat nici odată la mine, ori de câte ori ați stat în ierăstră.

— Noi femeile, chiar când s'ar crede că nu ne uităm, vedem foarte bine. Dar pentru ce v'ați mutat?

Eram singuri, într'un colț, și am avut curajul să-i spun:

— Pentru d-voastră, domnișoară.

— Pentru mine?

— Da, și vă rog să mărturisiți, că v'ați bătut joc de mine, bătându-mi în perete.

— Eu?

Se uită la mine speriată, crezând poate că are de a face cu un nebun.

— Nu d-voastră? Atunci...

Incepu să râză:

— Nici nu m'am gândit la așa ceva. Eu dorm într'o cameră tocmai în cealaltă parte. Altcineva a glumit cu d-voastră.

Atunci i-am povestit vorba cu vorba, tot ce se petrecuse. M-a întrebat:

— Și cine era *cealaltă* de care zicea că sunteți înamorat?

— D-voastră.

— Eu? Dar eu sunt logodită.

Lelio Neri făcu o pauză, apoi zise bătrânului filozof, care ascultase cu atenție ceea ce povestise.

— Ce o fi fost? O halucinație? O legendă?

— Ce să-ți spui? Răspunse filozoful. Hamlet a zis: *Horățiu, sunt atâtea întâmplări în cer și pe pământ pe cari filozofia noastră nu le cunoaște!* Iată ceea ce pot să-ți spun!

Din italianește de I. T. Alian.

ție, din școli ni scoasă limba și n'avem puțină să ne dezvoltăm ca națiune, dar abstrăgând de la toate aceste, veți recunoaște și Dvoastră că legea de naționalități din 1868 creiază drepturi speciale pentru apărarea individualității popoarelor nemaghiare, pentru aranjarea culturală și economică deosebită a acelor. Așadar unde vă trebuie o mai mare jignire de drept pentru noi Români, pentru naționalitatea noastră, pentru organizarea noastră culturală și economică, decât această lege nu se execută și d. ministru prezident contele Tisza, a declarat în parlamentul din Budapesta că legea aceasta nici pe viitor nu o execută.

Vreau să constat numai prin aceasta, că dacă fiecare cetățean poate să vorbească aci de gravamine, atunci noi Români, și peste tot naționalitățile, avem un *plus de gravamine* cari guvernamentul actual trebuie să le sancționeze fără amânare, în interesul acestei țări.

Baza principiară pe care stă azi partidul nostru național românesc este și astăzi ca în trecut: drepturi naționale pentru toate popoarele și democratizarea țării și sistemului de ocărnuire de azi, care excludă partea cea mai mare a cetățenilor dela viața de stat. Ca și în trecut — ca să răspund la învinuirile antevorbitorilor pretinde în programul său dreptul de vot universal, în convingerea, că numai prin eliberarea Valahilor și prin încetarea domniei de clase poate privi această țară cu încredere în viitor.

Programul partidului nostru național nu este întocmit, ca el să poată fi restrâns ori dilatat după împrejurările schimbătoare ale vremilor. Antevorbitorii au combătut încercarea contelui Tisza de a ne împăca pe noi cu amenințarea, că dacă astăzi ni se vor da drepturile, pe cari le cerem și cari ne compet. peste câțiva ani dezvoltându-ne noi vom veni cu pretenziuni și mai mari. Să o știe acești domni, că programul partidului național românesc de astăzi este același ca și acum 25 de ani, ca și acum 150 ani. Programul nostru național nu cuprinde nici o cerere mai mult astăzi decât în anul ștergerii iobăgiei deși de atunci ne-am dezvoltat foarte mult. Nu cuprinde nici chiar atât cât a promis, că ne va da Kossuth Lajos și a căru-i nume se împodobește partidul independent de astăzi, pe vremea, când făcuse pactul cu Cuză.

Din punctele acestui program contele Tisza n'a fost aplicat să împlinescă nimic. De aceea noi nu avem încredere în contele Tisza, deși recunoaștem că e o personalitate deosebită și dându-și seama de importanța acestei chestiuni și de responsabilitatea ce o are, a încercat să ne cunoască dorințele. Dacă a eșuat încercarea de a afla un modus vivendi sunt sigur, că va veni vremea, când va trebui să se țină pe deplin seamă de dorințele și de trebuințele dezvoltării poporului românesc.

Chestiunea românească se prezintă în complexul chestiilor politice astăzi în felul următor: Sunt capabili Maghiarii ca să nimicească națiunea română sau nu? Răspunsul se impune dela sine: dacă în cursul celor 10 secolii n'au putut să ne nimicească, dacă în era aceasta a ideii unitare naționale maghiare nu numai nu ne-au cutropit, dar ne-au constrâns ca să ne închiegăm rândurile și să ne organizăm cu slabele noastre puteri economice și culturale, încât să putem privi cu încredere la ori ce eventualitate, nu mai încape îndoială, că Maghiarii nici în viitor nu ne vor putea nimici, ci va trebui să se împace cu situația ce o creiază existența noastră. Numai o cale îi stă deschisă unei politici maghiare prevăzătoare și anume: Să ne asigure toate drepturile liberei dezvoltări, pe cari le pretindem, și pe cari trebuie să ni le dea fără nici o rezervă. Aceea ce ne-a dat contele Tisza, ne-ar da ori care guvern. Nu putem fi cu încredere față de dânsul, fiindcă în afară de recunoașterea, că chestia românească trebuie rezolvită, nu se deosebește întru nimic de ceilalți politicieni maghiari și pentru că nu voiește a ne acorda drepturile, cari ne compet.

În fața pretenziunilor noastre, Dv. ne prezentați doctrine nouă neacceptabile din partea noastră. În casa țării, în comitate, la întruniri accentuați mereu ideea statului unitar național. Această idee noi nu o putem accepta, abstrăgând dela toate celelalte, nici pentru aceea că nu-i definită. Au întrebat de atâtea ori deputații noștri și au insistat în dietă, ca să se precizeze această doctrină de stat și să ni se spună că ce este de a se înțelege sub fraza aceasta? Răspuns pozitiv nu am primit dela nime. În dietă ni s'a spus că ideea statului unitar național definit nu se poate, ci numai simți. Imi dați voie ca să declar, că o astfel de teză, din care rezultă atâtea consecințe, în

viața de toate zilele trebuie să fie precisă, căci altcum dă prilej la o mulțime de *interpelații jignitoare pentru o parte sau alta*. Această idee în practică nulifică existența națională a poporului român ceea ce noi nici când nu o putem accepta.

Proiectul de rezoluție înaintat de părintele canonic Dr. Marcu dă expresie adevăratelor interese ale acestei țări și ale tuturor popoarelor conlocuitoare și de aceea rog ca să fie primit din partea on. congregații comitateneze.

Vorbirea dlui Maniu a fost ascultată până în sfârșit, în cea mai perfectă liniște, aprobată ici colo de întreagă congregația și primită de Români prezenți cu entuziaste aplauze.

Sub impresia discursului dlui Maniu d. Fogarasi a ținut să însire câteva cuvinte de scuze, pentru expresiuni prea aspre, ce le folosise la adresa Românilor, iar d. Török Bertalan, care a luat cuvântul, s'a mulțumit să zică câteva cuvinte în mijlocul unei neliniști generale întru sprijinirea propunerii comisiunii permanente.

La votare se primește pronunțarea comisiunii permanente cu majoritatea voturilor.

Dintre români au mai luat cuvântul la raportul vice-comitetului părintele Ștefan Roșian, Dr. Constantin Prie și în urmă Dr. Ioan Sâmpăleanu.

A fost o zi neuitată și ne-am depărtat toți cu convingerea, că lupta noastră drept și frumoasă se apropie de biruința — care trebuie să vină.

Correspondent.

CONVOCARE.

Membrii români ai congregațiunii comitateneze sunt rugați ca să se prezinte în număr complet la adunarea generală, ce se va ține în 7 l. c. — Prezidiul partidului național român din comitatul Târnavei-mici.

Naționalitățile față cu noua arondare a circumscriptiilor electorale. Deocamdată e greu să se precizeze câte circumscriptii electorale le revin naționalităților. Aproximativ *douăzeci și șapte circumscriptii ar fi cu majoritate românească* (majoritate absolută numai în douăzeci și două!), dar considerând abuzurile cari se fac întotdeauna la alegeri, și acestea vor fi reduse la jumătate ori și mai puțin. Sigure sunt numai circumscriptiile rengaților Mangra, Burdia, Szegeszku, Korkán, Csokán și compania. — *Sășii* considerând că vor face și mai departe politică guvernamentală, își vor menține toate cele *patrusprezece* circumscriptii de până acuma. De asemenea și *Svabii* din Bănat împreună cu Germanii din comitatul Tolna pășind cu program guvernamental vor obține vre-o *cinci* mandate. — *Slovacilor* le sunt rezervate vre-o șase-șapte circumscriptii, și acestea — tendențios — clericalilor. — *Sârbii* din Bănat și Bacica sunt în majoritate în zece circumscriptii; bineînțeles mai mult ca jumătate dintre deputații „sârbi” se vor alege cu program guvernamental.

Astfel naționalităților le sunt rezervate, *în principiu*, circa șasezeci circumscriptii electorale; majoritatea acestora sunt asigurate transfugilor, iar restul, cele naționaliste, sub protecția baionetelor lăsate la bunul plac al guvernului, ca și până acum. Curat vorba lor: *Nesze semmit, fogd meg jól!* (Poftim nimica, prinde-o bine), ca să ne convingă despre necesitatea înțelegerii.

Relațiile dintre România și Austro-Ungaria. Correspondentul din București al ziarului „Die Zeit” a fost primit de d. C. C. Arion, care i-a făcut următoarele declarații cu privire la politica externă a României:

În urma evenimentelor de astă vară, care au demonstrat puterea de stat a României și a

adus încheierea tratatului de pace la București, obiectivul esențial al politicii externe a României nu este și nu poate fi decât *menținerea acestui tratat*.

Tratatul din București va fi negreșit de lungă durată. Tot ce a urmat departe de a-l sdruncina l-a consolidat. Pacea dintre Grecia și Turcia, apoi dintre Serbia și Turcia, au fost consecințele tratatului din București, și dificultățile relative la insule sau evenimentele din Epir nu au fost de natură a inspira prea mare neliniște. De altminterlea marile puteri vor face totul, ca noi turburări să nu se ivească în Balcani și să amenințe din nou, cu un nou cataclism pacea generală.

De alminteri de starea actuală de lucruri nemulțămiiții cei mai de seamă nu pot fi decât *Bulgarii*, și ar trebui o nesocotință prea mare din partea lor, ca sălăbiți cum au fost prin forța lucrurilor, și încă nereorganizați să reînceapă o acțiune mai temerară, decât aceea din anul trecut și din care ar eși mai rău.

În cece privește chestiunea revizuirii tratatului din București ea nu e posibilă, decât dacă la dânsa ar consimți cele șase mari puteri, apoi România și toate statele balcanice interesate. Cum și când se va putea obține o asemenea unanimitate? Tratatul din București nu s'ar putea revizui decât cu Serbia.

La întrebarea corespondentului cu privire la relațiunile româno-austro-ungare, d. Arion a răspuns:

— Cred că aceste relațiuni au fost profitabile și României și Austro-Ungariei. În politica ei externă, a fost în folosul României, să se poată sprijini, în trecut, pe tripla alianță și în deosebi pe puternica ei vecină Austria, dar și concursul României în sud-estul Europei, își are o importanță iară Austria în special rezeamată pe România căpăta o vază în politica balcanică, pe care altfel n'ar fi avut-o.

Correspondentul: Dar în viitor ce credeți?

D. Arion: Nu pot fi profet. Dar azi e netăgăduit că România nu poate rupe cu o politică, care își are rădăcini, din care a tras profituri reale. Evident va trebui să se ție cont de importanța ei, considerabil mărită și de obiectivul politicii sale actuale: *Menținerea echilibrului balcanic, rolul ei preponderant în acest echilibru.*

Correspondentul: Credeți că cele petrecute la Budapesta cu ocazia tratativelor, au influențat asupra relațiunilor dintre România și Austro-Ungaria?

D. Arion: Cele petrecute la Pesta dovedesc că *oamenii politici ai Ungariei, își dau seama, cel puțin acum, de marea importanță a elementului românesc din Ungaria.*

Nu știu până la ce punct șovinismul maghiar va ceda înțelepciunii.

Elementul românesc își va cuceri drepturile pe cari timpurile, starea morală creată de civilizațiunea de azi, nu permit să se mai tăgăduiască cuiva.

Dar de chestiunea românească din Ungaria, nu e influențată politica oficială. Ea este considerată ca o chestiune internă și de noi și de Români de peste munți în care ca stat n'avem a ne amesteca.

Aceasta o dictează prudența, corectitudinea politică și principiile de drept internațional. Nimic însă nu împiedecă și nu poate împiedeca să existe o chestiune *sufletească* între toți Români. *Cu cât Români de peste munți vor fi mai bine sau mai rău tratați cu atât atmosfera ambiantă a politicii va fi mai favorabilă ori nu a unei trainice amicitii cu Austro-Ungaria.* Și nu trebuie să se uite că politica bună se face mai ales atunci, când ea răsare din conștiința *națională* a unui popor.

Chestia religiei și învățământului naționalităților din Ungaria. Ziarul „Világ” se ocupă într'un număr recent cu promisiunile făcute de contele Tisza în chestia religiei și învățământului român. Ziarul spune că primul ministru a făcut aceste promisiuni mai de mult în mod necondiționat așa că ele vor trebui realizate chiar dacă pactul nu se va mai face. Contele Tisza e gata să-și realizeze promisiunile.

Se naște însă întrebarea dacă guvernul a luat măsurile necesare.

Ziarul s'a adresat în această chestiune ministerului cultelor și instrucțiunii publice, spre a afla în ce stadiu se găsește noua politică de învățământ a guvernului. Ziarul a aflat din locurile cele mai competente că chestiunea religiei și învățământului naționalităților nu va întâmpina dificultăți.

Chestiunea cea mai importantă e dacă guvernul dispune de învățători capabili să predea cursurile în limba maternă a elevilor, până ce aceștia își vor fi însușit limba maghiară. Această problemă e foarte grea. Până în prezent nu s'a luat nici o măsură administrativă în această privință. Rezolvarea chestiunii învățătorilor va întâmpina dificultăți, dat fiind că învățătorii, cari cunosc limbile naționalităților, fiind numiți mai de mult în alte localități cu populație maghiară, nu sunt dispuși să fie permutați în regiuni locuite de naționalități. Pentru a evita aceasta, învățătorii în chestie ar fi în stare să conteste cunoașterea vre-unei limbi a naționalităților.

Ziarul constată că efectul declarațiilor primului ministru încă nu se resimte la ministerul cultelor și instrucțiunii publice. Șefii secțiilor respective n'au primit instrucțiunile necesare până acum.

Revoluția Ardelenilor. Cetim în „Sieb. D. Tagblatt” dela 31 Martie 1914:

„In adunarea generală a comitatului Sibiuu ținută azi, Marti, membrul **Ioan de Preda** a făcut o interpelație (înainte de ordinea de zi), vicecomitelui din cauza unui articol apărut la 29 l. c. în „Neues Wiener Journal” „care e potrivit a tulbura buna înțelegere din comitat, provocând frică și groază în poporația comitatului Sibiuu...”

Articolul e următorul: „Ziarul român „Dreptatea” aduce următoarea știre: „In comitatul Sibiuului jandarmieria a găsit în câteva comune românești mari cantități de arme și munițiuni. Autoritățile ascund afacerea fiind că se tem de dispoziția ce este azi la Români. Românismul din Ardeal stă gata de revoluție, și așteaptă numai, ca România să decreteze mobilizarea iminentă împotriva monarhiei. Revoluția română din Transilvania va izbucni în momentul când Rusia va începe atacul contra Austro-Ungariei. Acesta va fi și semnalul pentru ofensiva armatei române. Românii transilvăneni se pot înarma în toată liniștea, deoarece autoritățile nu cotează să-i tragă la răspundere...”

Interpelantul se întreabă, dacă vicecomitele are știre despre aceste lucruri, și dacă de fapt autoritățile nu proced din cauza de frică?

Vicecomitele **Ludowig Fabritius** răspunde imediat că asemenea informații nu a primit nici pe cale oficială, și nici în confidență și că despre toată treaba nu se știe nimic în comitat. La caz, când s'ar fi întâmplat ceva de felul acesta, autoritățile de sigur nu ar fi ezitat să ia contramăsurile necesare.

Prefectul **Gustav Wolbaum** adaugă ex presidio că nici el n'are cunoștință de asemenea întâmplări, și că de bună seamă, autoritățile ș'ar face datoria ce li se impune în asemenea cazuri.

Interpelantul ia la cunoștință răspunsul.

Informația din „Dreptatea” nu a ajuns numai în foaia numită de I. de Preda ci și în alte foi vieneze. Lămuririle liniștitoare din adunarea de azi Marti la tot cazul vor contribui ca să slăbească efectul astorfel de scorrituri. Interesant și tot odată meritos ar fi însă dacă s'ar putea afla isvorul, de unde se răspândesc asemenea știri, la tot cazul nu cu bune intenții.”

România și Rusia. Interesante sunt expunerile ce le face renumitul publicist german **Maximilian Harden** în revista lui „Die Zukunft” cu privire la recenta acțiune a României în Balcani asupra politicii regelui Carol, reamintind cuvintele lui Bismarck, care i-a zis când a plecat în România, la 1866: „România după situația ei geografică are trebuință de raporturi bune cu Rusia în mai mare măsură decât cu toate celelalte puteri”.

Iar tatălui regelui Carol tot Bismarck i-a spus: „Alipirea de Rusia nu trebuie să se facă vizibilă. România este Belgia sudestului; ea trebuie să apară neutrală și să aștepte până

când fructele, pe care nu-i permis să le culeagă ea însăși, îi vor cădea în poală. Și numai după ce totul va cădea grămadă, în ultimul moment, România să se alăture acelei puteri, de a cărei biruință este convinsă.

La acestea Harden observă la sfârșitul articolului*) său „Având permisiunea Rusiei acest război (expediția de astăvară din Bulgaria (N. Red.) l'ați putut risca (Harden scrie ca și cum ar vorbi personal cu regele Carol (N. Red.) încrezând conducerea nepotului Ferdinand ca gloria dinastiei să nu fie știrbită. Și aproape fără lovitură de sabie și fără pușcături, dacă a-ți fi dorit puteați dicta pacea la Sofia. Simpatia latino-orientalilor Dvoastră a-ți recâștigat-o, și credința, că din partea Slavilor ați fi amenințați cu pericolul existenței a-ți tăiat-o odată pentru totdeauna dela rădăcinele — din Pesta și Viena. Acum sunteți deasupra. Mâne puteați mijloci între Rusia și Petersburg. Dar încă odată: „Să nu culegeți fructe necoapte”! Moștenitorul Dvoastră trebuie să învețe să aștepte! Silistra-Balcic e numai începutul!”

Importanța politică a recentelor alegeri comunale din Viena. În săptămânile din urmă au avut loc în Viena alegeri parțiale pentru reprezentanța orașului Viena. Rezultatul acestor alegeri a fost foarte favorabil pentru partidul creștin-social. Intrigile judeo-liberalilor și socialdemocraților împotriva acestui partid s'au dovedit de zadarnice, deoarece partidul creștin-social nu numai că și a menținut cu o majoritate covârșitoare de voturi toate mandatele, în a căror posesiune a fost și mai înainte, ci a mai câștigat o circumscripție dela social-democrați.

Rezultatul acestor alegeri n'a fost însă numai o manifestare a încrederii poporațiunii vieneze față de felul cum sunt conduse afacerile comunale ale Vienei, de când partidul creștin-social a reușit să-i alunge din Rathaus pe judeo-liberali ci un eveniment politic a cărui importanță conducătorii actuali ai capitalei austriace, mai cu seamă primarul ei Dr. Weiskirchner, nici decum nu e permis să o treacă cu vederea.

E absolut incontestabil, că poporațiunea vieneză și-a manifestat încrederea neclintită cu prilejul acestor alegeri față de programul fostului ei mare primar **Dr. Carol Lueger**, întemeietorul partidului creștin-social. Acesta a câștigat însă aderență mare în poporațiune nu numai pentru meritele sale mari câștigate în calitate de primar, ci prin programul în baza căruia a creat un partid parlamentar mare, și prin care a provocat popoarele din întreagă monarhia împotriva preponderenței, judeo-maghiarimei, dând astfel cu totul o nouă direcție vieții politice a Austriei. E foarte natural că poporațiunea vieneză care și-a dat toată încrederea sa partidului creștin-social, — și acest partid, judecând după alegerile de acum va ieși din viitoarele alegeri parlamentare cu toată siguranța ca cel mai mare partid — va aștepta dela acest partid să dea toată atenția realizării programului lui vechiu, stabilit de Dr. Carol Lueger. Prin aceasta numai ar putea răsplăti partidul creștin-social credința ce i-a dovedit-o cu prilejul alegerilor comunale recente în chip impozant poporațiunea vieneză. (Austriacus).

Aviz abonaților noștri.

Rugăm pe stimații noștri abonați să nu uite a-și plăti fără amânare restanțele pe cvartalul trecut și să ne trimită totodată și abonamentul pe noul cvartal, înainte. Să-și aducă aminte de marele scop ce sprijinesc abonând acest ziar și să fie seamă de enormele pledeci materiale cu cari se tot luptă încă presa românească. Cu întoarcerea poștei așteptăm să ni se trimită toate restanțele, precum și abonamentul pentru noul cvartal Aprilie—Iunie. In caz contrar ziarul nu li se va mai trimite.

ADMINISTRAȚIA.

*) Die vier Könige in „Die Zukunft” fascicoul 43 anul XXI Berlin.

Un nou trădător de neam.

Arad, 2 Aprilie.

Inconștientului călugăr dela Oradea-mare grăsunului Șegehescu și analfabetului măcelar dela Caransebeș i se alăturează acum în Bucovina deputatul bucovinean din Reichsrath **Dr. Aurel cavaler de Onciul**.

Acest **republican** al Bucovinei a ținut să-și mai repareze cinstea înaintea dușmanilor noștri și a acordat în acest scop un interview unui colaborator dela „Neues Wiener Journal”, în care protestează împotriva Ligei Culturale dela București, voind să-și scoată în relief patriotismul său austriac.

Cavalerul declară următoarele:

— „Liga culturală română s'a creat din lupta Românilor ungureni cu guvernul maghiar. Ea a fost înființată ca să dea ajutor Românilor din Ungaria. Nu pot eu să judec, întrucât Românilor din Ungaria le convine ori ba amestecul Ligei. Nouă Românilor din Bucovina ori ce amestec al Ligei în afacerile noastre ne este absolut nesimpatic și nedorit. Pătrunși de convingerea, că existența românilor întregi este condiționată de existența unei puternice monarhii austro-ungare, că nimicirea Austro-Ungariei ar fi identică cu nimicirea regatului român și că amândouă acestea state sunt amenințate de acelaș dușman, noi, firește, dorim cele mai bune relațiuni între monarhia dunăreană și regatul român. Astfel noi perhorescăm ori ce frecări între Austria și România, cari ar putea să provină din așa numitele plângeri asupra „opresiunii naționale” a Românilor din Bucovina. Eu personal sunt convins, că Românii din Bucovina, cel puțin în cei zece ani de când iau și eu parte la politica activă, n'au absolut nici un motiv la doleanțe naționale.

— Guvernul își dă silință să mulțumească toate necesitățile culturale ale Românilor, întrucât aceasta cade în competența statului, bine înțeles, pari passu, deopotrivă cu acelea ale Rutenilor. Guvernul ne-a împlinit toate dorințele noastre naționale. De altfel acest guvern observă cea mai strictă neutralitate și lasă munca națională în sarcina activității autonome a naționalităților din Bucovina.

— Asta, bine înțeles, nu-i mulțumește pe așa numiții Români naționaliști, mai bine zis clericali-conservativi ai Bucovinei. Ei pretind, ca guvernul să se pună cu desăvârșire în serviciul lor și mai la îndeplinirea posturilor vacante, pentru cari firește dă această manifestă cel mai mare interes, să aibă în vedere numai dorințele lor. Dacă guvernul nu face aceasta, atunci îndată se ridică plângeri pentru „opresiunea națională”, cum s'a întâmplat aceasta acum de curând la îndeplinirea postului de vicar general episcopesc în dieceza greco-orientală a Bucovinei, unde guvernul a numit un candidat rutean. Plângerea aceasta a aflat răsunset înainte de toate la Liga Culturală. Ea cultivă asemenea gravamine cu atât mai bucuros, căci ori ce explozie a șovinismului Ligei aduce din partea Sârbilor bogate subsidii pe seama presei naționaliste din Bucovina.

— Marea majoritate a poporului român din Bucovina însă stă departe de acestea machinațiuni și desaprobă în modul cel mai hotărât agitațiunile Ligei. Durere, guvernul în Bucovina, până acum a sprijinit foarte efectiv tocmai direcțiunea națională-română, care în presă a lucrat sistematic pentru diminuarea respectului monarhiei austro-ungare în România.

— De altfel s'a dovedit și până acum, că toate manifestațiile șoviniste ale Ligei au rămas fără răsunset și n'au pătruns în adâncimile poporațiunii. Ele nu pot să aibă nici o influență asupra politicii regatului român. Factorii conducători, înainte de toate regele, păstrează orientarea veche și probată. Masele poporului nici nu iau act de manifestațiile atât de zgomotoase ale Ligei. Cercurile universitare sunt mai ales părtașe la aceste manifestațiuni, profesori unilaterali și studenți entuziaști, cari, cum se știe, stau sub puterea sugestivă a profesorului Iorga, care nu face nici un secret din ura sa pentru Austrieci. Se știe, că Iorga a fost într'un rând expulsat din Austria. Asta explică foarte mult, dacă nu totul”.

Așa glăsuiește **cavalerul Aurel de Onciul**. Se vede că trădătorul acesta posedă și el da-

rul inepușabil al tuturor trădătorilor: *obrăznicia fără margini și perseveranța în ticăloșie*. Dacă motivul naționalizmului unui Iorga ca valerul îl explică în felul lui, apoi noi știm cu absolută siguranță, că trădarea cavalerului își are motive *curat sunătoare*.

OBONIA ȘCOLARĂ

In chestia Abcdarului fonomimic.

De Dr. O. Ghibu.

(Sfârșit).

Am zis că, abstrăgând de partea pur metodică, abcdarul fonomimic are și greșeli de ordin material și literar. În partea I. exercițiile de cetire cuprind exclusiv cuvinte singuraticе, fără înțeles între ele. Sunt numai substantive și adiective arbitrar așezate. Copilul nu-și gândește nimic la cetirea lor. Cetitul pe această treaptă e în abcdarul din chestiune ceva *numai* mehanic. În primele săptămâni singura hrană ce se dă copilului sunt „poveștile” pe cari le-am văzut, litere singuraticе și cuvinte singuraticе. Nimic nu-i fructifică lumea de gândire, nimic nu i-o îmbogățește. — În partea a II se dau lucruri cari trec peste puterea de înțelegere și peste sfera de experiență a copilului, în loc ca în fiecare moment să fie considerate trebuințele și experiențele lui. Ascultați ce lucruri trebuie să cetească copiii abia trecuți de șase ani: „Voiește și vei putea. Apa trece, pietrele rămân. Omul cel harnic totdeauna are praznic. Unde e marfă acolo e și pagubă. Una s'o faci, alta să n'o lași. Armăsarul bun se vinde din grajd. June mincinos, bătrân tâlhăros. Intellectul învață din pățaniile altora. Judecata lungă îți mănăcă toți banii din pungă. Judecă-te întâi pe tine, apoi pe alții. Imprumutul împrumut așteaptă. Hoț dela hoț nu fură. Hoțul zice că glumit, când vede că l'au zărit. Săcurea rea nu piere. La omul harnic se uită sărăcia pe fereastră, dar nu îndrăznește să intre 'n casă. E mai greu a păstra, decât a câștiga. Gardul cu proptele nu cade. Greu se câștigă, ușor se cheltuiește. Foamea și sărăcia strică omenia. Fala și beția aduc sărăcia. Fuga-i rușinoasă, da și sănătoasă. Traista goală te omoară. Dacă dai n'ai. Dacă te latră vre-un câine, astupă-i gura cu pâine...” După cum se vede, copilul de 6—7 ani e pus sau să exhaurizeze, în timp de câteva luni întregă inteligența practică a poporului, sau să o superficializeze. Pe 11 pagini sunt date 91 de maxime și proverbe, toate foarte interesante, dar nu pentru copiii de șase ani și jumătate, cărora le trebuie poezie, nu filosofie. Tot pe paginile astea (37—47) mai găsim propoziții ca acestea, împotriva logicii cărora iarăș nu se poate zice nimic, dar cari de asemenea nu sunt pentru Abcdar: „Viorica e copilă harnică și cuminte. Vasile e un băiat lenș și rău. Aurel e șolar silitor. Hermina e fată harnică”. În abcdar trebuie *mişcare, viață, poezie!*

În partea III găsim piese ca: „Iubirea de școală, Fetia cea miloasă, Băiatul de omenie, Școlarul bun, Copilul neascultător, Feriți-vă de copii răi, Fiul recunoscător, Cănele lacom, Șoricelul neascultător, Lupul păcălit, Fetia binefăcătoare — o întreagă Morală, care iarăș, în forma aceasta, nu-i pentru copiii din cl. I. „Poveștile nu-ți destăinuiesc imediat că au fost făcute numai pentru a concretiza o morală; istorioarele cari sunt lipsite de ori ce cuprins *real*, chiar și de nume, loc și timp și la care nici învățătorii, nici elevii nu doresc să se mai întoarcă, sunt o adevărată tămpire a dragostii de povești a copiilor. Poveștile trebuie să fie pline de învățătură, dar nu prin adaose de povește și sentințe, ci prin faptele cuprinse în ele! Adresele scurte la simțirea și cunoștința elevilor pătrund în sufletele tinere mai adânc, decât predicile lungi”.

(W. G. Curtmann).

Pentru ca cetitorii să înțeleagă deosebirea din-

tre Abcdarele cari cred că datoria lor e de a da în cl. I întreaga filosofie și morală și între acelea, cari își iau ca problemă să adâncească viața copilului și a mediului în care trăiește — căci copilul și așa numai atâta poate cuprinde — amintesc aici trei Abcdare nemțești mai nouă, cari chiar și prin titlul lor ne spun ce sunt: 1. Fritz Gansberg: *Bei uns zu Haus* (Leipzig 1911), 2. W. A. Lay și M. Enderlin: *Im goldenen Kinderland* (ib.) și 3. K. Heimesch și H. Christiani: *Frohe Jugend* (Brașov 1913). E *viață* în literatura didactică modernă, — e *poezie, e voioșie, e dragoste de natura vie*, — nu natură strâmbă și falsificată ca la dd. Boeriu și Codrea.

Cartea cea dintâi a copiilor trebuie să fie atât de bună, de frumoasă și de atrăgătoare, încât nici cetitorul matur să n'o poată lăsa din mână până n'a cetit-o întreagă. Abcdarul dlor Boeriu și Codrea, spre părerea mea de rău, n'are această calitate, care începe a se găsi tot mai des în literatura didactică modernă și care va trebui să se găsească cât mai curând și la Abcdarele noastre.

Acestea sunt reflexiile mele la răspunsul dlui Boeriu. La expunerile „științifice” ale dsale nu țin să reflectez, căci chiar dacă ele ar fi corecte, în discuția de față ele n'au nici o importanță, nefiind traduse în fapte prin Abcdarul fonomimic, de care m'am ocupat eu. Dacă ar fi să mă extind asupra principiilor metodice, n'aș putea-o face în coloanele unui ziar ca „Românul”, ci aș avea nevoie de sute de pagini de volum. Eu am discutat însă numai felul cum aplică d. Boeriu principiile și cum le execută, și-i las dânsului gloria de a parada cu citate de prin cărți și articole cetite fără nici un sistem. Mie mi-ar fi, de sigur — cel puțin tot așa de ușor ca dsale să vin cu expuneri științifice de ale altora, cari însă la noi sau nu se potrivesc, sau nu le-a tradus nimeni în practică și pe cari a le tot înblăni degeaba — eu nu prea găsesc cu cale.

P. S. Încă ceva. D. Boeriu, — întocmai ca și d. Vuia, de altfel, — mă combate între altele, cu părerile favorabile ale regretatului Dr. P. Pipos despre „Călăuza” dsale la „Metodul fonomimic”.

Chiar cu riscul de a mi se socoti ca lipsă de pietate, trebuie să spun, că regretatul P. Pipos, pe care eu l'am apreciat foarte mult, avea în firea sa și o nuanță de bunătate prea excesivă, cu care ni-a făcut adesea mare rău. El obișnuia să caute la toate lucrurile numai partea cea bună și numai pe aceea o releva. Niciodată Pipos n'a avut curajul să releveze și părțile rele ale vre-unui lucru. Când avea să se pronunțe asupra vre-unei cărți, el îi căuta toate părțile bune, pe cari le scotea la iveală, trecându-le cu totul sub tăcere pe cele rele. Așa s'a întâmplat cu cărțile dlui Vuia, așa cu Călăuza dlui Boeriu. — Dar o judecată ca asta nu e numai unilaterală, ci prin urmările ei, e și nefastă. Prin astfel de dădăciri se incurajează toate încercările mediocre și submedicore, cari, ajung apoi să stăpânească situația, spre cel mai mare rău al vieții culturale. Eu sunt convins că dacă Pipos ar fi cenzurat dela început cu toată rigoarea cărțile dlui Vuia, acelea astăzi sau ar fi bune, sau n'ar mai fi deloc. Dar Pipos amintea numai de părțile lor bune, iar d. Vuia *generaliza sentința lui Pipos* — și cărțile mergeau înainte, în ediții tot mai nouă și mai nouă.

Datoria unui recenzent e să releve toate părțile rele ale cărților didactice, din motivul ca autorul să le vadă și să le înlăture și încă din alte două motive: cărțile de școală nu sunt ca alte cărți, pe cari cineva poate să le cumpere și să le citească dacă vrea, iar dacă nu nu; ele sunt obligate pentru copii. Dacă li le înnun, apoi trebuie să cauți ca ele să fie cât se poate de perfecte. Și apoi: copiii de școală nu-s ca cetitorii maturi, ca să știe face deosebire între ce e bun și între ce e rău în carte; ei iau tot de bun și sfânt. De aceea eu cred că un recenzent de manuale didactice are datoria să fie cât se poate de sever, chiar crud, când trebuie, —

să nu acopere nici o scădere, ci să o numească pentruca ea să poată fi îndreptată.

Eu așa fac. Și dacă Pipos n'a făcut așa, nu-i vina mea. Și dacă cu privire la una și aceeași carte părerea mea se contrazice cu a lui, cauza trebuie căutată tocmai în deosebirea aceasta de vederi cu privire la datoria recenzentilor de manuale școlare.

Impărțirea parțială a circumscripțiilor electorale.

(Continuare.)

Comitatul Brașov. I. Orașul Brașov, 2 circumscripții.

II. Circumscripția electorală Feldioara. Sediul Feldioara. Comunele: Apácsa, Barcaszentpéter, Botfalva, Földvár, Krizba, Prázmár, Szászhermány, Szászmagyaros, Szászveresmart.

III. Circumscripția electorală Satulung. Sediul Satulung. Comunele: Bácsfalva, Csernátfalva, Hosszufalu, Pürkeréc, Tatrang, Türkös, Zajzon.

IV. Circumscripția electorală Vidombac. Sediul Vidombac. Comunele: Barcarozsnyó, Barcaufalu, Feketehalom, Hóltövény, Keresztényfalva, Szászvolkány, Vidombák.

Comitatul Cenzad. I. Circumscripția electorală Bătania. Sediul Bătania. Comunele: Băttonya, Csanádapáca, Dombegyháza, Domiratos, Kevermes, Kisiratos, Kunágota, Magyarbánhegyes, Magyardombegyház, Mezőkovácsháza, Nagybánhegyes, Reformátuskovácsháza, Torna, Végyháza.

II. Circumscripția electorală Nádlaç. Sediul Nádlaç. Comunele: Ambróziafalva, Apátfalva, Csanádalberty, Csanádpalota, Földeák, Királyhegyes, Kövegy, Magyarcsanád, Mezőhegyes, Nagylák, Nagymajláth, Pítvaros, Püspöktele, Sajtény.

Comitatul Făgăraș. I. Circumscripția electorală Arpas. Sediul Arpas. Comunele: Alsóárpás, Alsóporumbák, Alsószombatfalva, Alsóucs, Alsóvist, Besimbák, Betlen, Breáza, Dezsán, Dragus, Dridif, Felsőárpás, Felsőporumbák, Felsőucs, Felsővist, Földvár, Gainár, Galac, Herszény, Huréz, Illény, Jás, Keletifelsőszombatfalva, Kerc, Kisberivoj, Kisvajdafalva, Kolun, Kopaçsel, Korb, Lisza, Luca, Ludisor, Marginen, Nagyberivoj, Nagyvajdafalva, Netot, Nyugatifelsőszombatfalva, Oláhujfalva, Oprakercisóra, Posorta, Reusor, Rukkor, Sebes, Skorei, Strezakercisóra, Szarata, Szeszcsor, Szévesztrény, Telekirécse, Vajdarécse, Voila.

II. Circumscripția electorală Făgăraș. Sediul Făgăraș. Comunele: Almásmező, Alsókomána, Alsómoács, Alsóvenicse, Bucsum, Felsőkomána, Felsőmoács, Felsővenicze, Fogaras r. t. v., Fundáta, Grid, Holbák, Kucsuláta, Lupsa, Magura, Múndra, Ohába, Osinka, Otohán, Páro, Persány, Pestera, Predeál, Sarkaica, Sárkány, Simon, Sirnea, Szohodol, Szunyogszék, Todorica, Törösvár, Ujsinka, Ujtóhán, Vád, Vledény, Zernest.

Comitatul Treiscaune. I. Circumscripția electorală Chezdi-Oșorheiu. Sediul Chezdi-Oșorheiu. Comunele: Alsócsernáton, Bélafalva, Bereck, Csomortán, Esztelnek, Felsőcsernáton, Futásfalva, Hatolyka, Ikaifalva, Karatnavolál, Kézdiálmás, Kézdikövár, Kézdimárkosfalva, Kézdimártonfalva, Kézdioroszfalu, Kézdisárfalva, Kézdiszárzapatak, Kézdiszászfalu, Kézdiszentkereszt, Kézdiszentlélek, Kézdivásárhely, r. t. v., Kurtapatak, Lemhény, Nyújtód, Oszdola, Sósmező, Szentkatolna, Torja, Kézdimortonos.

II. Circumscripția electorală Covasna. Sediul Covasna. Comunele: Barátos, Csomakörös,

Rétay și Benedek

BUDAPEST IV., Váci-utca 59.

Aranjamente pentru biserici, odăjdii, prapori și steaguri :: Altare, amvonne, mormântul Domnului și aranjamente complete pentru biserici.

Firma se recomandă mai cu seamă pentru renovarea, vopsirea și aurirea altarelor și pictarea bisericilor, cari lucrări le execută cu meseriași specialiști în această artă. Dintre lucrările executate, cari au aflat cea mai deplină recunoștință sunt: Aranjamentul complet al bisericii noi din Segedin-Bokos, al bisericii minorităților din Arad, pictarea și aranjarea mănăstirilor din Marfarsvár și Marfarsadna, a bisericii din Beregcs și altarul principal, comandat de comisiunea pentru monumente de artă din Szepescsütörtökhegy. :: Cu planuri și preliminare de speș stăm la dispoziție gratuit :: Trimitem export pe speșele noastre. H-1184

Cófalva, Geience, Haraly, Hilib, Imecsfalva, Kóvászna, Orbaitelek, Páké, Papolc, Páva, Székelytőfalva, Székelytamásfalva, Szöröse, Zabolá, Zágón.

III. *Circumscripția electorală Aita-mare.* Sediul: Aita-mare. Comunele: Arapatak, Barót, Bodos, Bölön, Élőpatak, Erösd, Hidvég, Köpec, Középpajta, Miklósvár, Nagypajta, Nagybacon, Szárazajta, Zalánpatak.

IV. *Circumscripția Sepsî-Sângeorgiu.* Sediul Sepsî-Sângeorgiu. Comunele: Angyalos, Árkos, Eresztevény, Étfalvazótán, Fotosmartonos, Gidőfalva, Kálnok, Málnás, Mikóujfalva, Oltszem, Sepsibesenyo, Sepsibodok, Sepsibükszad, Sepsiköröspatak, Sepsiszentgyörgy r. t. v., Zalán.

V. *Circumscripția electorală Uzon.* Sediul Uzon. Comunele: Adoboly, Bikfalva, Bitá, Bodola, Dálnok, Doboló, Égerpatak, Feldoboly, Fyefalva, Keresztvár, Kézdiárbis, Kilyén, Kisborosnyó, Komolló, Kökös, Lészfalva, Lisznyó, Magyarbodza, Maksa, Márkos, Nagyborosnyó, Réty, Sepsimagyarós, Sepsiszentkirály, Szacsava, Szentivánlaborfalva, Szotyor, Uzon.

(Va urma.)

Sedința Camerii magnaților

Vorbirea contelui Iuliu Károlyi în chestia meetingului Ligei Culturale.

— Răspunsul contelui Tisza. —

— Prin telefon. —

Sedința de azi a camerei magnaților s'a deschis pe lângă interesul cel mai mare al membrilor. Mai cu seamă s'au înființat la sedință cu toții membrii numiți, dar și dignitarii bisericesti s'au prezentat în număr mare.

Dintre episcopii români e de față II. Sa Vasilie Hossu, episcopul Gherlei.

Magnații croați s'au prezentat cu toții.

Președintele baronul Samuel Josika a deschis sedința la orele 11 înainte de amiază. Prezentând actele intrate președintele a prezentat pe membrii de curând decedați, episcopul **Gruici** și **Emerich Somssich** și a adus apoi la cunoștință că s'a cerut suspendarea dreptului de imunitate a episcopului maghiar greco-catolic al Hajdudorogului **Ștefan Miklóssy**. (N. R. Vezi la Informații).

Cererea aceasta s'a dat comisiei de imunitate.

Punctul prim al ordinii de zi este: **proiectele despre inarticularea contractelor încheiate cu societățile navale.**

La cuvântul la acest punct contele **Aurel Desseffy**, declarând că, după părerea lui, aceste proiecte nu sunt de actualitate. Guvernul ar fi procedat corect dacă, ar fi suspendat încheierea acestor contracte până în 1917, când încheiată convenția financiară încheiată cu Austria.

Subvențiunile pun la o probă foarte grea capacitatea noastră de a suporta poveri. Nici un stat din Europa nu subvenționează relativ cu sume așa mari societățile navale cum o facem noi, cari n'avem un export. Milioanele ce le jertfim nu sunt nici decum în raport cu contraserviciul ce-l avem.

Ministrul de finanțe baronul **Ioan Harkányi** îi răspunde imediat oratorului și accentuează, că chiar, având în vedere convențiile financiare s'a impus elaborarea proiectelor. Dacă va succeda înțelegerea cu Austria, a fost chiar corect cu privire la starea actuală îngrijirea dinainte, iar dacă nu va succeda, atunci e necesar chiar și mai mult, ca acum să avem deja vapoare pe mare asigurate, cari să ne facă posibil exportul. Chiar cu considerare la interesele agrare accentuate de contele Desseffy a trebuit să stabilim încă de acum cadrele navigațiunii noastre pe mare, pentru că în caz contrar i s'ar reproșa guvernului că numai în ultimul moment se îngrijește în pripă de o piață pentru produsele noastre brute. Recunoaște și el că proiectele de față aduc poveri grele țării, dar cu cât sunt mai slabe industria și comerțul cu atât mai mult sunt necesare jertfe.

După vorbirea ministrului **Harkányi**, camera votează proiectele.

Al doilea punct e proiectul privitor la construirea căilor ferate bosniace. Vorbește **Eugen Gál**, iar după el contele **Tisza** care accentuează însemnătatea strategică a acestor căi ferate și recomandă proiectul spre primire.

Camera votează proiectul.

La al treilea punct: **proiectul despre expropriarea litoralului maritim din Croația**, vorbesc **Antoni Mihailovici**, **Tomașici** și contele **Ștefan Tisza**.

Președintele suspendă sedința până la orele 4 și jumătate.

Redeschizându-se sedința camera votează proiectul de expropriare a litoralului maritim. Asemenea votează apoi și proiectele despre convenția cu Suițera, despre construirea de canale pentru udarea pământurilor și despre noi căi ferate vicinale.

A urmat apoi **raportul comisiei de drept public privitor la adresa societății „Emke” în chestia tatativelor contelui Tisza cu Români.**

La cuvântul cont. **I. Károlyi** și declară că nu voiește să se ocupe cu tratativele dintre contele Tisza și Români căci această chestie a fost deșăbătută în casa deputaților, dar va vorbi la chestia aceasta luând în vedere evenimentele ce s'au petrecut de atunci încoace.

Ziarul „Românul” a scris că Români nici când nu vor adera la ideea statului național maghiar. Primul ministru a răspuns privitor la această declarație că „Românul” nu reprezintă pe toți Români. Dar și cele 11 puncte prezentate de d. **Mihali** sunt în contradicție cu ideea de stat și și comitetul național român a declarat că nu recunoaște ideea statului național maghiar, ci a voit numai să încheie o pace și și aceasta au voit-o numai elementele mai moderate. Aceste însă nu se deosebesc întru nimic de intransigenți. Acuză ridicată privitor la maghiarizare nu are temei, Guvernul ar avea datoria să-i apere pe toți împotriva nedreptăților și așa și pe Maghiari.

Interesul Maghiarilor e ca să ajungă în preponderanță față cu naționalitățile. Politica urmată de cont. Tisza nu poate asigura câștigarea proprietăților de către Maghiari și poate va putea să evite ca proprietățile maghiare să nu se piardă de tot.

Primul ministru disconsideră jurământul la învățători. Oratorul desaprobă și declarația primului ministru privitor la emblema țării. Dacă primul ministru vorbea despre alcool și tutun oratorul l'ar fi aprobat. Jurământul pentru învățători și emblema țării în școli mai ou seamă în Ardeal, unde în casa fiecărui țaran român atârână pe perete chipul regelui Carol, e de cea mai mare necesitate. Contele Tisza prin politica lui va spori numai cu 50 procente dușmanii țării.

Oratorul vorbește apoi despre meetingul Ligei culturale din București. Spune că la acest meeting s'au făcut atacurile cele mai vehemente. Oratorii s'au amestecat în afacerile interne ale Ungariei, ce nu numai că n'ar fi tolerat nici un alt stat din Europa ci ar fi protestat încă înainte de a se ține adunarea. Organele oficiale din România n'au desmintit până acum în chip liniștit pentru Ungria, evenimentele de Duminecă din București.

Evenimentele din România trebuie urmărite cu cea mai trează atenție. În adunarea Ligei culturale s'a primit o rezoluțiune în care se accentuează **comunitatea de simțăminte a tuturor Românilor. Dela aceasta comunitate însă e numai un pas până la comunitatea teritorială**, căci nu este om la granițele spre România, care să nu aibă pușcă în casă. Români periclitizează nu numai integritatea teritorială a Ungariei, ci chiar a monarhiei.

Propune primirea adresei lui „Emke”.

Contele Tisza: Înainte de toate reflectează la acea afirmație a contelui **Iuliu Károlyi** că **Români din Ardeal**, mai cu seamă din satele dela graniță s'ar înarma, care nu e adevărată, căci dacă s'ar adevăra această guvernul ar ști și ia toate măsurile necesare. Prin răspândirea astorfel de știri neadevărate se întărește numai propaganda naționalistă română.

Privitor la declarațiile ce s'au făcut la meetingul de Duminecă al Ligei culturale primul

ministru observă că acest lucru e posibil într-o țară unde există deplină libertate de cuvânt și presă. Acestor declarații însă nu trebuie să li se dea prea multă atenție. O intervenție diplomatică în acest caz nu se poate face decât numai dacă guvernul român ar fi făcut astfel de declarații.

Primul ministru declară că se identifică cu adresa societății „Emke” în ce privește ideea statului național și averea națională cari nu pot fi în nici un obiect de târguială. Cere să i se ia la cunoștință răspunsul.

Cu aceasta sedința de azi s'a terminat.

Știrile zilei 1).

Noul șef al statului-major al armatei române.

București. — Generalul de divizie **Zottu** a fost numit șef al statului-major al armatei române.

Revizuirea păcii dela București(?)

Budapesta. — Un ziar din Budapesta publică o telegramă primită din Berlin, după care cercurile diplomatice de acolo ar fi primit din Roma știrea, că cercurile italiene s'ar fi ocupat cu chestia revizuirii păcii dela București, afirmative la impulsul **Ballplatzului**.

„**Budapester Korespondenz**” desminte din loc competent, această știre fără nici un temei.

Moartea scriitorului Paul Heyse.

München. — Cunoscutul scriitor german **Paul Heyse**, a încetat din viață, azi la orele 5.

Intervenție diplomatică pentru meetingul Ligei.

Viena. — La îndrumarea contelui **Berchtold**, ambasadorul austro-ungar din București, contele **Czernin** a cerut explicații guvernului român în chestia meetingului de Duminecă al Ligei Culturale.

Se afirmă că guvernul român ar fi dispus să-și exprime regretele, pentru demonstrațiile împotriva monarhiei ce-au avut loc în acel meeting.

INFORMAȚIUNI

Budapesta
văzută de un ziarist japonez.

Arad, 2 Aprilie 1914.

Nu de mult a petrecut la noi ziaristul japonez **Sucho Chiba** și a ținut câteva conferințe despre țara lui soare răsare. Reîntorcându-se în patria sa și-a publicat impresiile aduse din „țara plină de regi și arde”, cum numește el Ungaria. Nu sunt fără interes însemnările și aprecierile cari le face ziaristul japonez civilizației maghiare; ochii lui de asiatic au descoperit sub lustrul european multe particularități, cari l-au încredințat pe deplin despre originea comună — și a rămas întru câtva satisfăcut, ca să nu zicem măgulit. Dăm în rezumat câteva fragmente din însemnările dlui **Sucho Chiba**, ca să se vadă în special ce impresie i-a făcut ziaristului japonez capitala noastră:

Bunăvoință. — Pe strada **Andrássy** sunt o mulțime de cișornicari, toți cu cișornicele brevetate și precise — dar nu găsești nici două prăvălii alăturate unde cișornicul de afară să-ți arate timpul la fel și ora exactă. Puțin își mai bate capul lumea de aici cu mersul vremii... Vreau să mă ure în o birjă, dar vizitiul oprește înaintea unei cărciumi și mă privește de pe capră atât de milos, par'că mi-ar zice să-i dau pace, de aceea nici nu mai insist... Oamenii aceștia sunt de o bunăvoință orientală, ceea ce mă face să cred că nu cunosc lupta pentru existență.

1) La rubrica aceasta vom da de azi înainte toate știrile pe cari le vom primi, ca până acum, prin fir telegrafic ori telefon în cursul zilei și noaptea până la încheierea ziarului. Nu vom mai pune de acum înainte **datul** acestor știri, deoarece ele toate sunt din ziua în care se publică. Repetarea aceluia dat este deci de prisos.

Ardeul. — Budapesta e orașul ospătăriilor, prin urmare oaspeții și iar oaspeții pe toate locurile. Călătorii cari ne cercetează pe noi japonezii plecând păstrează pe lângă reminiscențele sentimentale, amintirea gheșelor și a papucilor de lemn; tot astfel vor păstra din Ungaria amintirea ardeului și a ușurătății de moravuri. (Amicul nostru se vede că a pățit-o cu papricașul.)

Lei fără limbă. — Un funcționar dela minister vrea să-mi facă vizită: zice că a umblat prin Japonia și mă cunoaște. Bine, dar atunci ce mai așteaptă dela mine? — De fapt aici sunt foarte mulți oameni mari e bunăoară Tisza, Apponyi, dar și mare mizerie în popor. Curat povestea leilor dela capul podului de peste Dunăre, cari sunt gigantici, o mândrie națională, dar am văzut că nu au limbă....

Binocul. — Alegeri parlamentare scandaloase în toată țara, opoziția protestează, se pregătește greva generală, polițiștii aleargă pe străzi cu sabia scoasă. — Apoi am fost și în parlament: ce edificiu maestos — nu știu dacă și cei din lăuntru sunt tot atât de maestruși. Am închiriat la vestiar un binocul cu 10 creștari, deoarece m'am convins că ședințele camerei maghiare trebuie numai văzute, nu și auzite: aceasta, explică tot ce am de spus. (Amicul nostru de sigur a asistat la un războiu cu călămarele).

Controverse. — Un scriitor american zice că Japonia e țara controverselor; poate că are drept. La noi un medic descoperă bacilul unui morb necunoscut apusului civilizat, iar țărânul îndrugă la rugăciuni ca să-i crească orezul. — Tot așa și Budapesta e orașul controverselor. La un pod un individ în uniformă îți cere taxa, ca să poți trece dincolo, cum se făcea în evul mediu; iar în cetate te duce un subteran modern. Maghiarii la aparență sunt oameni de treabă, dar sunt mincinoși și mulți înșelători printre ei. De altcunum controversele acestea se explică: un popor care nu cunoaște lupta pentru existență, recurge la mijloace necivilitate....

Punct! Nu mai avem nimic de adăugat.

Crm.

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță: vreme schimbăcioasă, în tmele locuri ploii. Prognostic telegrafic: vreme schimbăcioasă. Temperatura la amiazi a fost: 16.4 C.

O RUGARE CĂTRE COLABORATORII NOȘTRI. Rugăm pe toți colaboratorii noștri, precum și pe acei prieteni scriitori ai acestui ziar, cari ar dori să contribuie cu vre-o lucrare pentru numărul de Paști al „Românului”, să binevoiască a-și trimite lucrarea lor cel mult până în 27 Martie st. vechiu, căci lucrările ce vor sosi aici mai târziu din motive tehnice nu se vor putea publica în numărul de Paști.

Chestia de imunitate a episcopului de Hajdudorogh. În ședința de azi a camerei magnaților s'a adus în discuție și chestia imunității episcopului de Hajdudorogh. Ștefan Miklóssy. Episcopul Miklóssy, pe când era preot, — într-o adunare a orașului Sátorajuhely — a ridicat împotriva primarului orașenesc Alexiu Székely acuze, reproduse și de ziare, în urma cărora primarul a fost depus din post. Székely i-a intentat lui Miklóssy pentru acele atacuri, proces de calomnie.

Acțiunea judecătorească era în curs, când Miklóssy a fost numit episcop și prin aceasta a intrat și în casa magnaților.

În urma acestui fapt judecătoria din Sátorajuhely și-a suspendat procedura și a pretins ca-ei magnaților suspendarea imunității episcopului Miklóssy pentru a se putea continua procesul.

Petrecerea din Timișoara. Cerându-ni-se în mai multe părți informațiuni referitoare la concertul dnei Lucia Cosma și a dlui Ionel Rădulescu, azi am cerut din Timișoara informațiuni mai detaliate și până le vom primi, avizăm publicul interesat, că în numărul de Duminecă om da toate informațiunile de lipsă. Avem o deosebită satisfacțiune, când vedem interesul el mare al publicului nostru ce-l manifestă față de artiștii noștri. Va fi o frumoasă dovadă espre aprecierea artei naționale.

Convocare. Reuniunea de înmormântare din Blaj invită la a IX-a adunare generală, ce se va ținea la 7 Aprilie n. 1914 la 2 ore d. a. în localul Casinei meseriașilor din loc după următoarea ordine de zi: Deschiderea adunării. Examinarea unei comisii de 3 pentru verificarea procesului verbal. Raportul asupra gestiunii an. 1913. Alegerea unei comisii pentru cenzurarea raportului. Alegerea consiliului direcțiunii și a comitetului de supraveghiere pe un nou period de 3 ani. Eventuale propuneri. Blaj, din ședința consiliului direcțiunii ținută la 26 Martie 1914. Aurel C. Domșa, director. Alexiu Pop, notar.

D. profesor universitar A. C. Cuza, deputatul naționalist al colegiului II de cameră din Iași, restabilindu-se pe deplin — după cum ni se anunță — a sosit Vineri 14 Martie în București, spre a lua parte la ședințele parlamentului. Dsa a fost întâmpinat la gara de nord, de o mare mulțime de public și studenți, care l'a primit în urale și cântece. D. A. C. Cuza, a mulțumit celor veniți să-l salute în așa mare număr, declarând că va ști să-și facă datoria sa și în parlament.

În ședința camerei dela 15 Martie, d. Cuza, a și adresat dlui ministru de finanțe, o interpellare asupra măsurilor ce sunt de luat pentru dezvoltarea industriei zahărului și eftinirea lui în acelaș timp.

Sărbătorirea dlui A. D. Xenopol. Se știe că profesorii dela facultatea de litere din Iași au adus la cunoștința savantului istoric și profesor d. A. D. Xenopol că au luat deciziunea a-l sărbători printr'un banchet pentru onoarea ce i s'a făcut de a fi ales membru al Academiei de științe morale și politice din Paris.

D. A. D. Xenopol a răspuns colegilor săi de facultate că primește cu plăcere banchetul ce i-a fost oficiat.

Intrucât însă dsa pleacă zilele acestea la Paris pentru a ține acolo discursul de recepție la înalta instituțiune culturală al cărei membru a fost numit savantul profesor ieșan și-a exprimat dorința ca banchetul să aibă loc în arma reîntoarcerii dsale din capitala Franței.

Moartea surorii marelui M. Cogălniceanu. La Iași, a murit în vârstă de 90 ani, dna Maria Leon, sora marelui bărbat politic român care a fost Mihail Cogălniceanu.

Odihnească în pace.

Inmormântarea generalului Petroianu. Ni se anunță din Craiova: Duminecă a avut loc înmormântarea generalului Petroianu fost aghiotant regal. Corpul defunctului a fost adus Sâmbătă seara din Câmpulung și Duminecă la ora 2 p. m. a fost ridicat din gară și dus la cimitirul Sineasca unde s'a făcut înhumarea.

Onorurile militare au fost date de către un regiment din fiecare armă din garnizoană. Parada a fost comandată de d. colonel Constantin Manolescu.

O rectificare. Multonorată redacție! Vă rog să dați loc în numărul cel mai de aproape următoarei rectificări la „Scrisoarea lui Haralamb Călămăr către Octavian Goga” publicată în foiletonul d'voastră din nrul 62. În textul meu original cuvintele: „când vor fi comitatele județe” nu există din simplul motiv fiindcă eu nu li-am scris, și dacă la tipar acestea au fost impriimate, atunci fără voia și fără știrea mea au trebuit să fie intercalate de o altă persoană ulterior. Dealtcum aceasta iese și din textul

schimbat arbitrar, care nu are sens, îndată ce se spune mai încolo, că „de s'o purta bine, „domnul notar” poate să avanzeze și la noi la **protonotar, vicespan, fișpan** etc.. Dacă eu folosiam de fapt cuvintele „județe”, atunci în mod firesc trebuia să zic mai departe, **subprefect, prefect** etc. Prin urmare evident, că cuvintele „când vor fi comitatele județe” sunt un produs de contrabandă, cu care eu nu mă pot identifica. Las deci în răspunderea autorului această corectură, dacă i-a făcut atâta plăcere. Se vede că dânsului, pe care n'am onoarea a-l cunoaște și nici n'am intenția să-l curentez, gluma mea i s'a părut prea „subțire” și deci a „ingroșat-o” cu o peană proprie. Eu însă nu sunt așa de ciupit, ca să am nevoie să mă îmbrac cu penele altuia. Sibiu 1 Aprilie 1914. Cu tot respectul Haralamb Călămăr.

x **Juristics Márton, Budapest, VI., ker., Rózsa utca Nr. 51 53,** fabrică de instrumente p. suflat, turnătorie și montare de clopote. Expediază clopote excelente montate cu coroane mobile sistem Pozdech din fier vărsat, montare distinctă de rege cu două cruci de aur; execută revărsarea clopotelor crepate, osii tokite, schimbarea paturilor, scaunelor etc. Cu prospecte serveste cu plăcere. La dorință merge la fața locului pe cheltuiala proprie. Se atrage atențiunea asupra anunțului acestei firme apărut în nrul de azi al foii.

x **Trăsuri pentru copii, trăsuri de mână, scaune pentru copii,** foarte ieftine la firma **Hegedüs.** (He 1891).

x **În atențiunea bolnavilor! Balsamul Mittelmann** pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, incuierea scaunului, durerile de cap, cărceii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând de 3-ori la zi, înainte de mâncare, câte-o lingură cafea. **Prețul 2 coroane.** Pregătește și expediază: **Eugen Mittelmann, farmacie la „Leul de aur” în Ungvár, str. Nagyhíd-u.** (Mi 1621)

BURSA DE CEREALE

Bursa de cereale din Budapesta.
(După 50 kgr.)

	— 2 Aprilie.
Grâu pe Aprilie	12.70
Grâu pe Maiu	12.60
Grâu pe Octomvrie	11.28
Secară pe Aprilie	10.18
Secară pe Octomvrie	8.70
Ovăș pe Aprilie	7.81
Ovăș pe Octomvrie	7.77
Porumb pe Maiu	6.78

AVIZ.

Aducem la cunoștința on. public că mulțimile publice numai pe lângă taxă se pot publica și costă de fiecare șir cules 20 fileri.

ADMINISTRAȚIA ZIARULUI.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Ioan Petra, Beiuș. Am primit 7 cor. în abonament până la 30 Iunie a. c.

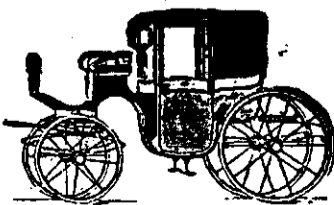
Redactor responsabil: Constantin Savu

Ka 12.

Telefon Nr. 467.

Kardos Gyula,

cea mai mare fabrică de trăsuri sudungară cu putere; electrică TEMESVÁR-GYÁRVÁROS, Háromkirály-ut 14. sz. (Casa proprie).

Mare magazin de trăsuri noi și folosite.

Pregătesc lucruri de fierar, rotar, șelar, de lustruit și orice reparări de brânșă aceasta, cu prețurile cele mai moderate — Prețurent gratis și franco. — Cară funebre, felurite căruțe „landaner” cu prețuri moderate

Noutăți literare!

De vânzare la librăria „Concordia” Arad
Strada Deák-Ferenc nr. 20.

T. Vlahuță. **Dreptate.** Nuvele. Prețul Cor. 2.— plus 10 fil. porto.

Dr. Ioachim Drăgescu. **Pro Patria.** Povestire despre începutul și menirea neamului românesc. Prețul Cor. 3.— plus 30 fil. porto.

Beaux Souvenirs. Valse dedică a son Altesse Royale le Prince Georges de Grèce par le sous Lieutenant Mircea Pipoș. Prețul Cor. 2.— plus 20 fil. porto.

Convorbiri Literare.

Revista ortodoxă (București).

La Tribune Roumaine. Organe roumain paraissant mensuellement. Anul I. Până acum au apărut 2 nri. Prețul unui ex. 25 fil.

Flacăra cu 20 bani numărul.

Proza, revistă bilunară de Em. Gârleanu. Până acum au apărut 3 nre á 30 fil.

Contribuțiuni istorice privitoare la trecutul Românilor de pe pământul crăiesc. Carte edată la inițiativa și sub îngrijirea dlor: Dr. Ilarion Pușcariu, Ioan de Preda, Dr. Lucian Borcia, Dr. Ioan Lupas, Dr. Ioan Mateiu și Dr. Silviu Dragomir. Prețul Cor. 4.— plus 30 fil. porto.

A nemzetiségi aktualitások könyvtára. 1 sz. Aradi Victor. **A rutén skizmapör.** Prețul Cor. 1.50 plus 5 fil. porto.

Dr. Sebastian Stanca. **Pocăiții.** Studiu pentru combaterea sectei pocăiților. Prețul Cor. 4.— plus 20 fil. porto.

G. Coșbuc. **Fire de tort.** Ediție nouă adăugită. Prețul Cor. 3.— plus 20 fil. porto.

Goethe. **Faust. Tragedie.** Trad. în versuri de Ion Gorun. Prețul Cor. 1.— plus 10 fil. porto.

Vitejii lui Mihai Vodă apreciate în apus. Documente din vremurile acelea, publicate de Nerva Hodoș. Prețul Cor. 1.— plus 10 fil. porto.

Apelul clasei țărănești pentru revizuirea ac-

tualului sistem de guvernământ și punerea lui în concordanță cu constituțiunea țării. (50 de ani de rătăcire, de tristă experiență cu regimul de guvernământ parlamentar, va fi de ajuns). Studii și observații de C. I. Moteanu, fost casier central al tezaurului public. Prețul Cor. 2.50 + 20 fil. porto.

Em. Suci. **Țiganul la vânat,** comedie originală în 2 acte, în versuri. **Arde 'n țigănie!...** anecdotă. Prețul 40 fil. plus 5 fil. porto.

H. Petra-Petrescu. **Văduvloara** și alte 6 monoloage pentru bărbați și dame tinere. Originale și localizări. Cor. 1.— plus 10 fil. porto.

D. Boșcaiu. **Dragoste incurcată.** Piesă populară în 2 acte. 30 fil. plus 5 fil. porto.

M. Legan. **Sticla din urmă.** Comedie localizată de Iuliu Putici. Prețul 30 fil. plus 5 fil. porto.

Alegătorul liber și alte 13 monoloage de N. Rădulescu-Niger. Prețul 50 fil. plus 5 fil. porto.

Alex. Tințariu. **Așa a fost să fie.** Piesă populară într'un act. Ed. II-a. Prețul 48 fil. plus 5 fil. porto.

H. Petra-Petrescu. **Poezii și monoloage de declamat.** Prețul 40 fil. plus 5 fil. porto.

O. Goga. **Domnul Notar.** Dramă în 3 acte din viața ardelenescă. Prețul Cor. 2 + 10 fileri porto.

N. Iorga. **Istoria statelor balcanice în epoca modernă.** Lecții ținute la universitatea din București. Cor. 3.50 + 30 fil. porto

N. Iorga. **Pagini despre Basarabia de astăzi.** Cor. 1.50 + 10 fileri porto.

N. Iorga. **Corepondența lui Dimitrie Aman negustor în Craiova (1794—1834).** După originalele păstrate în „Muzeul Aman” din Craiova (1913). Prețul Cor. 4 + 30 fileri porto.

N. Iorga. **Un biruitor: Radu-Vodă Șerban.** 50 fileri + 5 fileri porto.

N. Iorga. **Femele în viața neamului nostru.** Cor. 2.50 + 20 fileri porto

Pentru recomandare separat 25 fil. Librăria nu ia asupra sa nici o responsabilitate pentru cele trimise sub bandă (nerecomandate).

ANUNȚ.

Cu datul acestui anunț am onoare a aduce la cunoștința On. Public, că în Jám com. Krassó-Szörény mi-am deschis farmacia, care e aranjată și provăzută cu materialul și recuisitele cele mai moderne corespunzătoare timpului prezent, așa încât prin legăturile ce le am în fa- cul meu îmi este cu puțință a satisface cerințelor Onor. Public din toate punctele de vedere.

Prin urmare îmi iau permisiunea a atrage atențiunea Onor. Public la aceea, că — abstrăgând dela medicamentele oficioase prescrise prin lege — țin în depozit totfelul de specialități indigene, străine și ale mele proprii: Creme pentru față de ziua și noaptea, pudre, săpunuri, parfumerii franceze și fără alcool, paste de dinți, spirt pentru prav, de vin Gallic (Franz-brantwein) și de rheumă etc. etc., asemenea și legamente medicale și chirurgice etc. cu pre- turile cele mai moderate, prin care toată nizu- ința îmi stă întru aceea, ca aceasta farmacie să aibă renumele cel mai bun și prin nizuință laborică din timp în timp să ridic renumele ei, mai departe asigur expedare punctuoasă și ur- gentă atât pentru Publicul din Loc, cât și pentru cel din jur.

La comande din jur pentru pachetare nu sô- cotesc nimic, ci numai portul postal e de a se solvi afară de prețul medicamentelor. În acea speranță că din cele mai sus amintite Onor. Public, precum și cunoștii mei vechi având în cunoștință unde mă aflu — cu deplină în- dere și protegere își vor comanda dela mine medicamentele cele de lipsă — și asigur înainte Onor. Public, că oricărei comande voiui satis- face convenabil.

Jám, Martie 1914.

Cu deosebită stimă:

REMUS RAMONCZAY, farmacist.

Adresa telegrafică: Ramoncay farmacist Jám. Ra 2002—1

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNE SUMARA.

1913.		1914.	
9 Martie		1 Martie	8 Martie
ACTIV			
207 041 446	150 388 846	210 754 888	210 612 229
	56 652 600	653 406	642 610
	Argint și diverse monede	169 464 217	168 862 637
1 547 094	Portofoliul român și străin	46 313 375	47 861 108
151 330 565	{ 15 889 700 Impr. pe pe ef. publice	11 924 059	11 924 059
	{ 34 385 400 Impr. pe ef. publ. în ot. art.	11 999 674	11 999 674
33 467 638	{ 17 577 938 16 807 462 din care nu s'au ridicat lei	16 945 877	16 933 877
12 895 740	Imprumutul Statului (fără dobândă)	4 070 281	4 070 281
11 999 891	Efectele Capitalului social	6 602 489	6 603 497
17 319 977	Efectele fondului de rezervă	1 010 989	1 015 450
4 150 281	„ „ amort. imobil. mobil. și mașinilor	685 976	722 053
6 405 409	Imobile	148 422 542	150 026 992
881 524	Mobilier și mașini de imprimerie	130 869 248	129 463 348
711 816	Cheltuieli de Administrațiune	12 516 522	13 325 136
109 266 487	Efecte și alte valori în păstrare	21 162 086	20 873 184
113 437 200	Efecte în gaj și în păstrare provizorie	33 372 924	34 718 806
28 228 192	Conturi curente	826 768 502	829 654 907
7 528 053	Conturi de valori		
4 029 477	Conturi diverse		
710 240 790			
PASIV			
12 000 000	Capital	12 000 000	12 000 000
34 244 150	Fond de rezervă	36 818 268	36 818 268
4 993 400	Fondul amort. imobil. mobil. și mașini	5 309 358	5 309 358
396 392 780	Bilete de bancă în circulațiune	407 344 780	410 079 660
1 906 270	Dobânzi și beneficii diverse	1 989 520	2 213 141
17 898 043	Conturi curente și recipise la vedere	28 176 228	27 862 245
222 703 687	Efecte și alte valori de restituit	279 291 790	279 490 340
20 102 460	Conturi diverse	55 838 558	55 881 895
710 240 790		826 768 502	829 654 907
	Taxa: Scont 6%, Dobânda 6 %		

De vânzare

UN TAUR (bică) de prăsilă, de 2 ani și 8 luni, rassa ungurească. Do- ritorii de a-l cumpăra să se adre- seze lui

PETRU HODRE, econom

Apăți up Simonyfalva

Ho 1999—3

Caut pentru durată

Asistent diplomat

cu practică bună și de încredere. Oferilelor să se alătore atestate și pretenția de salariu.

Dumitru Banciu

Ba 2001

farmacist

Săliște (Szelistye, Szeben m.)

Intr'o comună românească din co- mitatul Arad, se află de vânzare

O prăvălie și crâșmă

cu bun renume, care se vinde pe lângă cele mai favorabile condiții. Cel interesat se pot adresa la bi- roulu de intermediator a domnului

Lustbader Adolf

Arad, str. Zrinyi Nr. 4. Telefon 961. (Lu 1990—6)

CONTRA cioarelor șoarecilor tăciunelui

cel mai sigur mijloc de apărare este excelentul preparat, probat de ani și în străinătate sub numele de

CORBIN.

Efect excelent, atestate numeroase! Nu influențează încolțirea semințelor! E ieftin! Efect sigur la pietruirea grâului, porumbului, ovăsului, secarei, seminței de rapiță, orzului, cânepei, zarzavaturilor etc. Faceți o singură încercare!

Amănunte interesante, modul de întrebuințare și ofert de prețuri trimite gratis:

Dr. Keleti és Murányi
fabrică chimică
în Ujpest.

Precum și la vânzătorul prim:

Schauer és Singer

in ARAD.

Bătăturile, scortoșenia pielei, urciorii de pe mâni și din față încetează în decurs de 1 zi dacă folosiți „CANNABIN”
1 sticlă 1 cor., francată
1 coroață 40 fil., 3 sticle franco 3 cor. De vânzare la farmacia TÖRÖK, Budapesta, Király-u. 12 și la pregătitor: Dr. E. FLESCH, farmacie la „COROANĂ” în Győr.

Ceasornice, Bijuterii, Gramofoane, Plăci.
Chiar și pentru plătiri în rate.

Ceasornice „Strapa”, dela 5 cor. în sus, inele-litere 80 fileri. Lunar nou recepții de plăci. Mare magazin de articlii pentru sport și lampe electrice pentru buzunar! Pentru ceasornicele și gramofoanele noi se dă garanție de 10 ani, iar pentru reparație o garanție de 5 ani. Atelier de reparație pentru ceasornice, bijuterii, gramofoane. Schimb de aur și argint sdrobot. Tóth József, Cronometru și orologier artistic, Seghedin (Szeged) Dugonics-tér Nr. 11. Numeroase scrisori de recunoștință. Prețcurent ilustrat gratis. Permanent nou-tăți de plăci românești.
To 1253

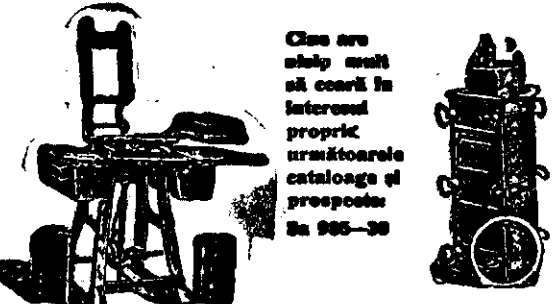
VIȚĂ AMERICANĂ ALTOITĂ
He 1429

precum și viță americană pentru altoit, cu și fără rădăcini, în diferite varietăți furnizează renumita și de mulți ani recunoscută ca cea mai de încredere pepinieră.

FR. CASPARI
(Nagyküllő vm.) Mediaș. — Medgyes. Serviciu conștiințios. Soluri garantate. Catalogul se trimite la cerere gratis și franco. In catalog sunt publicate mai multe scrisori de mulțumire, primite din toate părțile țării, astfel că înainte de a face comanda, oricine poate cere informațiuni în scris sau verbal dela dnii proprietari cari mi-au trimis acele scrisori și se pot convinge astfel de absoluta încredere ce o pot avea în firma de mai sus.

VALORIZARE de NISIP!

Care are obșep multă să cercă în interesul propriu următoarele cataloage și preșpota: Sa 905-30

F. 3. Forme și unelte pentru pregătirea articolelor de beton.
F. A. Fabricarea țiglei de beton orânduită la lucru de mână.
Ca. G. 4. Fabricarea țiglei de ciment pentru lucru de mână.
B. B. 1. Fabricarea blocurilor de beton.
C. S. 1. Fabricarea tablelor mozaic și ciment.

Să cercă totodată examinarea gratuită a nisipului, mergerea la fața locului a inginerului nostru și să examineze mașinile noastre de valorizarea nisipului.

Fabrică de mașini p. industria de nisip.

SZÁNTÓ ÉS BECK
ingineri
BUDAPEST, VII., Viola-utca 7.

Radó Gyula

prăvălie de confecțiuni pentru dame în ARAD.

Noutăți în

COSTUME

din cottelen, pepita și alte stofe la modă cu cel mai bun croșacum dela 35 cor. în sus

JACHETE

după moda cea mai nouă

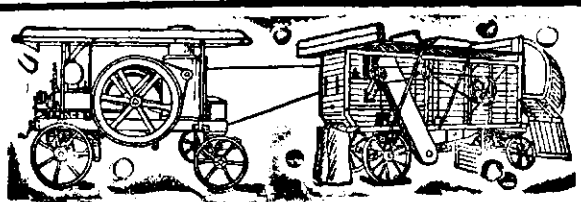
Jachete scurte,
Capoate de sport,
Jachete de mătasă,
Capoate albe,
Pardesiuri pentru copii,
Haine pentru fetițe,
Talii,
Halate,
Fuste,
Mantale de lister și gurtă

în asortiment extraordinar

Bluze și haine de dolie

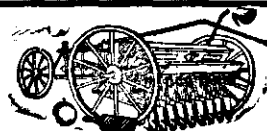
Prețuri fixe! Telefon: 29

Fiecare ECONOM știe că cele mai bune
MAȘINI DE IMBLATIT CU MOTOR ELECTRIC
MAȘINI DE SMANAT, precum și totfelul
ARANJAMENTE PENTRU MORI
 se pot căpăta pentru prețurile cele mai ieftine, pe lângă
 deplină garanție la rate dela firma
KOVÁCS și ZAKARIÁS
 BUDAPEST, VIII. KÖZTEMETŐ-ÚT 23 sz.

Cereți
 prospecte
 gratuit!

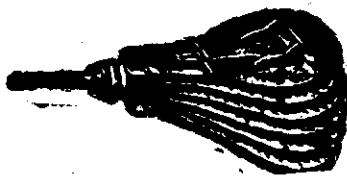

Cereți
 prospecte
 gratuit!

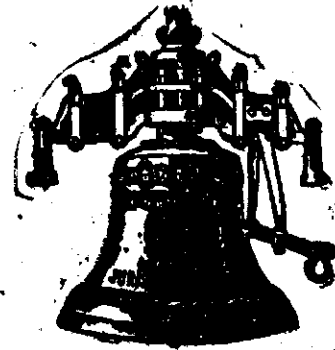
PRIMA TURNĂTORIE DE CLOPOTE.
Juristics Márton
 BUDAPESTA, Rózsa-u. 51 - 53.

TELEFON 77-51.
 motor de clopote
 și fabricant de
 staluri pentru
 clopote (Uj 1489)

Execută orice lucrare în această branșă: expediază clopote excelente cu tonuri
 curate și pline, rețornă clopote vechi, remontează clopote vechi pe coroane în-
 vârtitoare din fer vărsat sistem Pozdech, eventual pe coroană învârtitoare din
 fer făurit. Schimbă limbi învechite etc. Execută staluri drepte și orizontale
 din fer de clopote, cu prețuri moderate. — Cu prospecte servesc cu plăcere.

Mai departe execută tot felul de
 aranjament complete pentru
 ateliere de lăcătușerie și făurărie.

Aparate frigorifere sistem
Schlütter și Gesell,

aparate pentru fabricare ghe-
 ței, prin dioxid de sulfur fără
 apă. Răcirea laptelui cu foarte
 puțină consumare de apă, aran-
 jament de camere frigorifere.

STEMMER A. JÓZSEF
 Se 1788 specialist
 NAGYVÁRAD, Rákoczi-ut 35 sz.

HEGYI JÁNOS, lăcătuș

măestrul lăcătuș. Atelier
 de mașini și depozit de
 mașini agricole.

Telefon: 67.

AIUD--NAGYENYED, Strada Tövisi-utca (Casa proprie).

Oferă totfelul de mașini agricole, pluguri de oțel invenție proprie, tăietoare de
 sfecle și secică, despoatoare de porumb, rășnițe de orz, mașini exce-
 lente pentru cusut, pentru casă și industrie. Apoi totfelul de lucrări în această
 branșă pentru zidiri și lăcătușerie cu prețurile cele mai ieftine. Pentru calitatea
 și perfecta lucrare a mașinilor cumpărate dela mine dau cea mai
 mare garanție. (He 1527) Prețuri gratis.

NUMAI ÎN SALONUL DE MODĂ

GEORGE RUMMEL
 SIBIU, Honterusgasse n. 5

se execută costumele cele mai bune și strict
 englezești, precum și alte haine. Pune la
 dispoziția stăm. dame cele mai noi și cla-
 sice jurnale. Ori-ce comandă se execută în
 8-10 zile. — La damele din provincie iau
 probe în 6 oare de două ori. Haine de
 doliu le execută în 12 ore. (Ru 964)

Convingerea e siguranța cea mai bună. La co-
 mande mari mă prezint oriunde pe speșele proprii!

Dufek Kálmán,

atelier de colorat și
 fabrică de curățire
 pe cale chimică

Cluj (Kolozsvár), str. Hegedüs Sándor nr. 5.

Recomandă colorarea și curățirea
 pe cale chimică a hainelor de
 dame și bărbați, perdelelor, lu-
 crurilor brodate și de mână etc.
 În bucate gata sau desfăcute de-
 olaltă, pe lângă o executare con-
 științioasă și recunoscută de so-
 lidă. Am introdus: desinfecțarea
 și curățirea penelor, la caz de
 urgență în timp de 12 ore. —
 Comandele cu poșta conștiințios
 și punctual. — Hainele de doliu
 se execută cât se poate de repede.

Du 1345

CEL MAI MODERN INSTITUT TIPOGRAFIC
 ROMÂNESC DIN UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

„CONCORDIA”
 SOCIETATE
 PE ACȚIUNI ARAD, STR. ZRINYI
 NRUL 14.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și
 patrie, ca: *mașini de culcuș, mașini de tipar, mașini de*
tăiat și mașini de vărsat clișeie, precum și cu cele mai
 moderne litere, primește spre executare totfelul de *opuri, re-*
viste, foi, placate, registre, tipărituri pentru bănci
și societăți, precum și tipărituri advocatiale, invi-
tări de logodnă, cununii și pentru petreceri. Anunțuri
 funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot
 felul de lucrări de această branșă, dela cele mai simple până la
 cele mai fine. — Executare promptă. — Prețuri moderate.

INSTINTĂRE.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public
 din Deva și provincă, că am deschis un

salon de croitorie p. bărbați

conform cerințelor celor mai moderne. Dat fiind faptul,
 că am terminat cursul de specialitate a industriei croi-
 toriei la tehnologia din Budapesta, sunt în plăcută
 situație să pot executa cele mai gingașe și mai ele-
 gante haine, pardesiuri etc.

Legăturile pe cari le am cu cele mai de seamă
 fabrici din patrie și străinătate, îmi dau posibili-
 tatea să pot executa haine elegante de primăvară
 dela 50 cor. în sus. (Ko 1959)

Rugând binevoitorul sprijin al on. public sunt cu distinsă stimă:

Kolozsvári Árpád, croitor p. bărbați, instruc-
 tor diplomat în croitorie.

Mihályi Béla

pictor pentru biserici

UNGVÁR, Képezde-utca 2 sz

Ca autor expert al picturii bisericesti greco-orientale si gr. catolice indrasnesc a ruga sprijinul on. dni preoti gr. orientali si gr. catolici.

EXECUT:

pictarea modernă a internelor bisericilor, în stil simplu și decorat, tablouri pentru cerimi și pereți, executate excelent. — Totfelul de picturi bisericesti, și anume:

icoane pentru iconostase, altare, jertfelnice, cruci și pentru prapori, executate pe mătase și pânză, plascente și crucifixe pictate în mod artistic.

Anticipez de pe acum mulțumitele mele pentru binevoitorul sprijin al on. dni preoti.

Mi 1237

Crucifixe

pentru drumuri și câmpii, din material bun, tinichea zincuită, pictate cu uleiuri durabile și cu inscripție și cuie

Înălțimea	100 cm.	136 cm.	160 cm.	180 cm.
depărtarea între brațe	85 cm.	120 cm.	130 cm.	140 cm.
Prețul	30 cor.	40 cor.	60 cor.	70 cor.

Am o mulțime de scrisori de recunoștință. — Planuri gratis. — Mergerea la fața locului o fac pe cheltulala proprie.

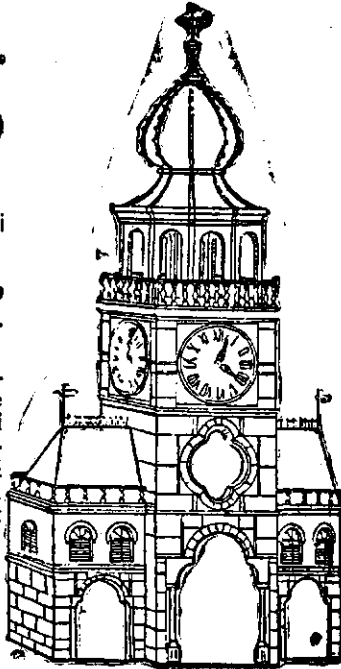
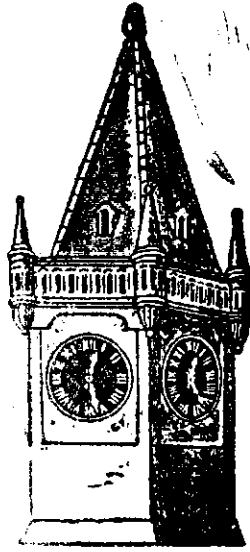
CEASURI PENTRU BISERICI.

SZÁNTHÓ GYULA

fabrică de ceasuri pentru biserici

NAGYVÁRAD,
Damjanich-utca 30 szám.

Oferă ceasuri pentru biserici cari se trag odată pe săptămână, odată la 8 zile și odată la zi, durabile și precise. Prețuri ieftine. Fabrică cu putere electrică. Garanția pe mai mulți ani. Prețurent la dorință se trimite gratis. Plăci (tablă) pentru ceasuri cari luminează noaptea, executate admirabil. — Prețuri ieftine. (Sa 88)

Liferantul diecezelor gr. or. și gr. cath.

TELEFON 387.

TELEFON 387.

BRAUN N. ANTAL

ARAD, Boros Béni-tér 7. (Casa proprie)

Recomandă depozitul său bogat asortat cu

văpseli și material pentru zidit

în atenția domnilor cari voesc să zidească. Atrage atenția mai departe asupra varului de prima calitate, *cement, țiglă, țevi de beton, praf de piatră, împletituri de trestie, table de cement pentru pavaj.* — Productele fabricii sale de ghips din Baia de Criș le ține acuma în depozit desfăcându-le cu prețuri foarte ieftine. — Cere sprijinul On. public.

(Ba 1914-10)

Cu stimă: **BRAUN N. ANTAL.**

Asortiment colosal

de noutăți de primăvară, pardesiuri pentru bărbați, băieți și copii, haine și pantaloni de modă, cu prețurile ieftine fixe indicate.

Szántó Mór és Társa

magazin de haine **ARAD**, palatul teatrului și colțul străzii Atzél Péter, în parter și la etaj. ● ● ● ● Serviciu prompt.

Firma noastră mai are filiale la:

Miskolez, Arad, Sătmar, Sighetul-marmației, Sátorajanhely, Salgótarján, Ózd, Rozsnyó etc.

Sa 1078

Prețuri fixe!

Telefon nr. 421.

Noul nostru mare prețurent ilustrat îl trimitem oricui gratis și franco.